

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA W GDAŃSKU

LGD.410.21.1.2024

Pan
płk Marek Rogoziński
Dyrektor Aresztu Śledczego w
Gdańsku
ul. Kurkowa 12, 80-803 Gdańsk

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/083 - Bezpieczeństwo funkcjonariuszy Służby Więziennej podczas wykonywania obowiązków służbowych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Areszt Śledczy w Gdańsku (dalej: „Areszt” lub „AŚG”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Płk Marek Krzysztof Rogoziński, Dyrektor Aresztu Śledczego w Gdańsku, od dnia 1 marca 2024 r. (dalej: „Dyrektor”). W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił: ppłk Artur Król, Dyrektor Aresztu Śledczego w Gdańsku w okresie od 1 grudnia 2018 r. do 28 lutego 2024 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie Aresztu Śledczego pod względem organizacyjnym, kadrowym, finansowym i prawnym do zapewnienia funkcjonariuszom bezpieczeństwa podczas wykonywania obowiązków służbowych. 2. Realizacja przez Areszt Śledczy zadań dotyczących zapewnienia funkcjonariuszom bezpieczeństwa podczas wykonywania obowiązków służbowych.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2024 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	1. Piotr Lewandowski, Doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LGD/154/2024 z 4 listopada 2024 r. 2. Krzysztof Langa, Specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/153/2024 z 31 października 2024 r.

(akta kontroli str.1-23)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą w AŚG podejmowano właściwe działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonariuszy podczas wykonywania obowiązków służbowych. Przygotowanie Aresztu pod względem organizacyjnym, kadrowym, finansowym i prawnym zmierzało do zapewnienia funkcjonariuszom bezpieczeństwa podczas wykonywania obowiązków służbowych. Dyrekcja podejmowała działania w celu pozyskania środków finansowych na zakup sprzętu i wyposażenia służącym bezpieczeństwu funkcjonariuszy. Wprowadzono procedury określające dopuszczalne zachowania osadzonych i tymczasowo aresztowanych w celu zapewnienia bezpieczeństwa na terenie AŚG oraz w trakcie czynności konwojowych. AŚG wyposażono w system zabezpieczeń elektronicznych oraz dokonywano jego modernizacji, a funkcjonariuszy w indywidualne środki bezpieczeństwa i przymusu bezpośredniego. Stan kadrowy zapewniał pełną obsadę stanowisk w dziale ochrony. Dyrektor wdrożył procedury mające na celu rozpoznawanie przyczyn i skali problematyki związanej z zagrożeniem bezpieczeństwa funkcjonariuszy podczas wykonywania obowiązków służbowych. Funkcjonariusze uczestniczyli w szkoleniach przygotowujących do podejmowania stosownych działań w sytuacjach kryzysowych. Podejmowano kolejne działania w celu pozyskania środków finansowych na realizację zidentyfikowanych potrzeb w zakresie doposażenia AŚG w techniczne środki bezpieczeństwa. Omawiano kwestie bezpieczeństwa jednostki i funkcjonariuszy np. w toku odpraw penitencjarno-ochronnych oraz odpraw kierownictwa Aresztu. Realizowano czynności profilaktyczne w celu zminimalizowania ryzyka wystąpienia zagrożenia dla funkcjonariuszy AŚG. W kontrolowanym okresie, w Areszcie prawidłowo realizowano zadania i realizowano procedury zapewnienia funkcjonariuszom bezpieczeństwa podczas wykonywania obowiązków służbowych. Podejmowano działania prewencyjne w zakresie utrzymania porządku i podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w Areszcie, m.in. poprzez przeprowadzanie kontroli generalnych oraz kontroli doraźnych, w tym wynikających ze zdarzeń godzących w bezpieczeństwo innej jednostki organizacyjnej Służby Więziennej (dalej: SW) i jej funkcjonariuszy. Na bieżąco oraz w miarę możliwości finansowych, usuwano stwierdzone nieprawidłowości i usterki. Zdarzenia nadzwyczajne były rejestrowane w Centralnej Bazie Danych Osób Pozbawionych Wolności (dalej: „CBDOPW”). Rzetelnie prowadzono postępowanie wyjaśniające w sprawie fizycznej napaści osadzonego na funkcjonariusza oraz podejmowano działania o charakterze ochronnym.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in:

- opracowania instrukcji ochronnych bez przeprowadzonego udokumentowanego rozpoznania,
- nieprzeprowadzenia na podstawie protokołu rozpoznania jednostki analizy zagrożeń,
- wykonywania konserwacji części systemów zabezpieczeń elektronicznych jednostki niezgodnie z wytycznymi Dyrektora Generalnego Służby Więziennej (dalej: DGSW).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej³ kontrolowanej działalności

OBSZAR	1. Przygotowanie Aresztu Śledczego pod względem organizacyjnym, kadrowym, finansowym i prawnym do zapewnienia funkcjonariuszom bezpieczeństwa podczas wykonywania obowiązków służbowych
Opis stanu faktycznego	1.1. Wewnętrzne uregulowania organizacyjno-prawne AŚG 1.1.1. W strukturze organizacyjnej AŚG nie wyodrębniono jednej komórki organizacyjnej odpowiedzialnej za monitorowanie, koordynowanie i nadzór nad działaniami związanymi z rozwiązywaniem sytuacji kryzysowych, dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim funkcjonariuszom i pracownikom. Dyrektor wyjaśnił, że areszty śledcze i zakłady karne są jednostkami organizacyjnymi SW powołanymi do realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy⁴, ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej⁵ oraz innych ustaw. Jednostki tego typu tworzone są przez Ministra Sprawiedliwości, nie mają nadanego statutu, brak jest jednocześnie wyrażnej podstawy prawnej stanowiącej delegację do określenia w nich regulaminów organizacyjnych, w których przewidziane mogą być szczegółowe zakresy działania komórek organizacyjnych jednostki. Struktura organizacyjna zakładów karnych i aresztów śledczych wynika co do zasady z zarządzenia nr 30/10 DGSW z dnia 13 sierpnia 2010 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania dyrektorów oraz struktury organizacyjnej zakładów karnych i aresztów śledczych zmienionego zarządzeniem nr 17/12 z dnia 29 lutego 2012 r. Zasadą wynikającą z przywołanego zarządzenia jest, iż w zakładzie karnym i areszcie śledczym muszą funkcjonować komórki organizacyjne realizujące zadania penitencjarne, ochronne, ewidencyjne, finansowe, kwatermistrzowskie oraz związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych osadzonym. Aktualna struktura danej jednostki określona jest w zarządzeniu organizacyjnym w sprawie wykazu stanowisk, które nie określa szczegółowych zakresów działania poszczególnych komórek. Zadania realizowane przez poszczególne komórki organizacyjne określone są co do zasady w aktach prawnych wydawanych dla obszaru dotyczącego więziennictwa, w szczególności w przywołanym już Kodeksie karnym wykonawczym, rozporządzeniach Ministra Sprawiedliwości oraz zarządzeniach DGSW. O ile wszyscy funkcjonariusze, pracownicy oraz pracownicy przywieziennych zakładów pracy wykonują uniwersalne zadania ochronne, to przyjmuje się, iż za zapewnienie bezpieczeństwa odpowiada co do zasady dział ochrony, przy czym nie określono w żadnym dokumencie wewnętrznym, iż ta komórka organizacyjna jest odpowiedzialna za monitorowanie, koordynowanie i nadzór nad działaniami związanymi z rozwiązywaniem sytuacji kryzysowych, dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim funkcjonariuszom i pracownikom.

³ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 706; dalej: Kodeks karny wykonawczy.

⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 1683, ze zm.; dalej: ustawa o SW.

Określenie sposobu realizacji przedsięwzięć ochronnych, podejmowanie dodatkowych przedsięwzięć ochronnych, a także kierowanie działaniami ochronnymi są zadaniami przypisanymi do kierownika jednostki organizacyjnej, który uprawniony jest do powołania sztabu jako organu doradczego, w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych związanych m.in. z bezpieczeństwem jednostki.

W wykonywaniu zadań związanych z szeroko rozumianego zapewnienia bezpieczeństwa, w tym funkcjonariuszy i pracowników, kierownik jednostki posługuje się podległymi służbami, w tym ochronną, bezpieczeństwem i higieny pracy, czy też koordynatorem ds. obronnych.

(akta kontroli str. 24-165)

1.1.2. W AŚG nie opracowano jednego wewnętrznego dokumentu określającego sposób postępowania na rzecz podnoszenia poziomu bezpieczeństwa funkcjonariuszy na służbie.

Dyrektor wyjaśnił, że obowiązujące przepisy nie wymagają istnienia w jednostce takiego dokumentu ani nie zawierają wyrażnej delegacji dla jego wydania przez dyrektora podstawowej jednostki organizacyjnej SW. Na system procedur związanych z szeroko rozumianym zapewnieniem bezpieczeństwa składają się w szczególności wewnętrzne akty prawne wydawane przez Dyrektora AŚG w formie zarządzeń i instrukcji oraz dokumentacja ochronna przewidziana wewnętrznymi aktami prawa wydawanymi przez organy nadzoru w SW, w tym instrukcja ochronna, jak i plan obrony jednostki.

W zarządzeniach Dyrektora w sprawie porządku wewnętrznego dla osadzonych przebywających w AŚG⁶ określono m.in:

- godziny oraz sposób przeprowadzania apelu porannego i wieczornego;
- godziny przeznaczone na sen, pracę, naukę, zajęcia kulturalno-oświatowe, sportowe oraz zajęcia własne;
- godziny i miejsce spożywania posiłków dostarczanych przez administrację;
- godziny, miejsce i sposób poruszania się po terenie aresztu;
- godziny, miejsce i sposób odbywania spacerów;
- godziny, miejsce i sposób korzystania z kąpieli;
- ilość i rodzaj własnej odzieży, bielizny i obuwia, które można posiadać w celi mieszkalnej;
- ilość i wymiary przedmiotów, które skazany i tymczasowo aresztowany może posiadać oraz sposób ich przechowywania i używania;
- dni, godziny i miejsce przyjmowania skazanych i tymczasowo aresztowanych przez zastępców dyrektora kierujących oddziałami penitencjarnymi i innych przełożonych, lekarzy oraz sposób składania pisemnych prośb wniosków i skarg;
- dni, godziny, miejsce i porządek przeprowadzania widzeń;
- obowiązki skazanych funkcyjnych;
- przepisy porządkowe – określające wymagany sposób zachowania skazanych i tymczasowo aresztowanych m.in.:

⁶ Nr 36/2023 z 13 kwietnia 2023 r., nr 62/2023 z 6 września 2023 r., nr 78/2023 z 19 grudnia 2023 r., nr. 50/2024 z 14 czerwca 2024 r.

- w czasie ciszy nocnej;
- pobytu w pomieszczeniu wychowawcy, psychologa i oddziałowego;
- podczas pobytu w celi;

(akta kontroli str. 24-165)

1.1.3. W okresie objętym kontrolą Dyrektor wywiązywał się z obowiązku ustalenia prawidłowej ochrony, realizując wszystkie zadania w zakresie ochrony Zakładu, określone w § 42 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2016 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych SW⁷, a następnie w § 59 kolejnych zarządzeń DGSW: nr 2/23 z 9 stycznia 2023 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych SW, sposobów ochrony i konwojowania skazanych oraz tymczasowo aresztowanych i zadań ochronnych funkcjonariuszy i pracowników SW oraz pracowników przywieziennych zakładów pracy⁸ i nr 69/23 z 31 października 2023 r. w sprawie sposobów ochrony, konwojowania oraz zadań ochronnych funkcjonariuszy i pracowników SW⁹.

Dyrektor AŚG, lub upoważnieni przez niego zastępcy, zatwierdzali dokumenty wchodzące w skład instrukcji ochronnych oraz instrukcje stanowiskowe. Podejmowano działania mające na celu rozpoznawanie nastrojów i atmosfery wśród osadzonych oraz ich zamiarów godzących w porządek i bezpieczeństwo. Ustalano grafiki służby zgodnie z wykazem stanowisk stanowiącym integralną część instrukcji ochronnych. Dyrektor zatwierdzał również rozkład służby działu ochrony.

Dyrektor wyjaśnił, że sposób ochrony Aresztu został ustalony oraz jest realizowany na podstawie bieżącej analizy i dotychczasowych doświadczeń, uwag kadry kierowniczej oraz obowiązujących dokumentów ochronnych. Prawidłowość sposobu ochrony obowiązującego w jednostce jest nadzorowana oraz weryfikowana przez kierownika jednostki. Przeprowadzano inspekcje jednostki przez kierownictwo AŚG oraz kierowników wyznaczonych działów. W trakcie inspekcji sprawdzano w szczególności realizację wybranych wymogów ustalonego sposobu ochrony, stan i sprawność zabezpieczeń techniczno-ochronnych, znajomość zadań ochronnych oraz przepisów prawa związanych z tymi zadaniami, organizację i realizację wybranych elementów porządku wewnętrznego.

Inspekcje dokumentowano w książce przebiegu służby dowódcy zmiany.

(akta kontroli str.166-182, 551-578, 659-676, 719, 1066-1107)

1.1.4 W dokumentacji AŚG brak jest protokołu przeprowadzenia rozpoznania w celu ustalenia odpowiedniego sposobu ochrony jednostki na podstawie § 11 rozporządzenia w sprawie ochrony oraz § 9 ust. 1 zarządzenia nr 2/23 DGSW i zarządzenia nr 69/23 DGSW. W okresie objętym kontrolą nie zarządzano takiego rozpoznania Aresztu w trybie § 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ochrony oraz § 9 ust. 2 zarządzenia nr 2/23 DGSW i zarządzenia nr 69/23 DGSW.

Dyrektor wyjaśnił, że Areszt nie dysponuje protokołem z przeprowadzonego rozpoznania, stanowiącego podstawę do sporządzanych instrukcji ochronnych.

(akta kontroli str.1066-1086)

⁷ Dz. U. poz. 1804. Dalej: rozporządzenie w sprawie ochrony; uchylone z dniem 1 stycznia 2023 r.

⁸ Dalej: Zarządzenie nr 2/23 DGSW.

⁹ Dalej: Zarządzenie nr 69/23 DGSW.

1.1.5. Zgodnie z § 13 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ochrony, a następnie § 10 ust. 1 zarządzenia nr 2/23 DGSW oraz zarządzenia nr 69/2023 DGSW w Areszcie ustalono instrukcje ochronne, jednakże nie zostały one opracowane na podstawie ww. rozpoznania, co zostało opisane w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości niniejszego wystąpienia. Ustalane kolejno instrukcje ochronne zawierały wymagane elementy zgodnie z § 13 ust. 2 rozporządzenia w sprawie ochrony, a następnie § 10 ust. 1 zarządzenia nr 2/23 DGSW oraz zarządzenia nr 69/2023 DGSW.

W instrukcjach ochronnych obowiązujących w kontrolowanym okresie w ramach „procedur działań ochronnych i alarmowania obowiązujących w AŚG” zostały określone:

- obowiązki kierującego działaniami ochronnymi;
- organizacja poszczególnych grup interwencyjnych;
- miejsca oraz pomieszczenia odizolowania i rozmieszczania osadzonych;
- sposób wykorzystania sił wsparcia.

W instrukcjach ochronnych dokonano zróżnicowania sposobów ochrony zgodnie z § 4 rozporządzenia w sprawie ochrony oraz § 3 ust. 2 zarządzenia 2/23 DGSW i zarządzenia 69/23 DGSW.

(akta kontroli str.166-167, 667-676, 1087-1306)

1.1.6. W AŚG poza instrukcjami ochronnymi wprowadzano rozwiązania organizacyjne ukierunkowane na zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonariuszom pełniącym służbę, m.in. w postaci zarządzeń dotyczących wprowadzenia zasad organizacyjnych i procedur dotyczących m.in. zapobiegania zdarzeniom nadzwyczajnym związanym z zrachowaniami agresywnymi i autoagresywnymi, zasad prowadzenia monitoringu, realizacji czynności profilaktycznych, wykorzystania środków ochrony osobistej i wzajemnego ubezpieczania się funkcjonariuszy, realizacji kontroli osadzonych, organizacji konwoju i udzielania instruktaży konwojentom, przekazywania, gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskiwanych w wyniku realizowania czynności profilaktycznych. Uregulowano również nadzór nad korzystaniem przez osadzonych wykonujących pracę na terenie jednostki z narzędzi i urządzeń niebezpiecznych (typu szlifierki, wiertarki, piły, noże, siekiery, itp.) celem zapewnienia bezpieczeństwa jednostki oraz jej funkcjonariuszy i pracowników. W szczególności, czy uwzględniono w tych procedurach konieczność (zasadność) używania danego typu narzędzi oraz ewidencjonowania ich wydawania i odbioru.

(akta kontroli str.129-163)

1.2. Wyposażenie AŚG w system zabezpieczeń elektronicznych

1.2.1. W AŚG funkcjonowały systemy zabezpieczenia elektronicznego składające się z następujących komponentów: systemu alarmowego (w tym, podsystem: sygnalizacji włamania i napadu (dalej: „SSWiN”), sygnalizacji ruchu, łączności radiowej, dozoru linii ogrodzenia), systemu telewizji dozorowej (CCTV) oraz systemu kontroli dostępu (KD). W jednostce użytkowany był też interkomowy system przyzywowo-domofonowy.

W latach 2021 – 2024 (do 30 czerwca) realizowano dziewięć projektów związanych z budową lub modernizacją zabezpieczeń elektronicznych¹⁰. Do projektów budowy lub modernizacji systemów zostały opracowane koncepcje i założenia funkcjonalne oraz koncepcje i założenia techniczne.

(akta kontroli str.183-184, 192)

1.2.2. Opracowane dokumenty spełniały wymogi formalne określone w załączniku nr 3 do wytycznych DGSW nr 4/2013 z dnia 10 czerwca 2013 r. w sprawie określenia standardów zabezpieczeń elektronicznych w jednostkach organizacyjnych¹¹, a następnie wytycznych DGSW nr 4/2022 z dnia 30 grudnia 2022 r. w sprawie określenia standardów systemów zabezpieczeń elektronicznych w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej¹². Koncepcje i założenia funkcjonalne oraz koncepcje i założenia techniczne były przekazywane do właściwego okręgowego inspektoratu SW (dalej: OISW), który pozytywnie je zaopiniował. W przypadku projektu przebudowy systemu kontroli dostępu przy stanowisku dowodzenia Aresztu, w związku z wnioskiem o dodatkowe dofinansowanie wg wartości kosztorysowej określonej na kwotę 120 tys. zł, dokumentację przekazano do Centralnego Zarządu SW (dalej: CZSW) – dokumentacja uzyskała pozytywną opinię CZSW i OISW w Bydgoszczy, a dofinansowanie zostało przyznane.

Wyżej opisane projekty zostały zakończone, a systemy przekazane do użytkowania.

(akta kontroli str.183, 191, 1199-1234)

1.2.3. Systemy zabezpieczenia elektronicznego odpowiedzialne za właściwy poziom bezpieczeństwa funkcjonariuszy, w szczególności system alarmowy (poza niektórymi elementami) oraz system telewizji przemysłowej posiadały certyfikaty potwierdzające zgodność z normami bądź spełniały minimalne wymagania techniczne, o których mowa w wytycznych DGSW nr 4/2022 w sprawie określenia standardów zabezpieczeń elektronicznych w jednostkach organizacyjnych SW¹³. W 2022 r. wymieniono ostatnią (z czterech) niespełniającą normy PN-EN 50131-1 centralę alarmową zainstalowaną w budynku szpitala, na centralę zgodną z wymogami. Wszystkie główne elementy składowe SSWiN spełniały wymogi zabezpieczeń w stopniu minimum 3 wg ww. normy, co było zgodne z ww. wytycznymi. W użyciu były też elementy peryferyjne

¹⁰ Przebudowa systemu telewizji przemysłowej CCTV w AŚG; System telewizji przemysłowej w Bramie I, III w AŚG; Montaż kontroli dostępu w furtce bramy przy budynku Sali widzeń AŚG; Modernizacja systemu ochrony obwodowej w AŚG z Oddziałem Zewnętrznym w Gdańsku-Przeróbce; Rozbudowa systemu telewizji przemysłowej CCTV w pomieszczeniach świetlic oddziałów mieszkalnych w AŚG z Oddziałem Zewnętrznym w Gdańsku-Przeróbce; Rozbudowa systemu zabezpieczeń elektronicznych w nowopowstającej sali widzeń na terenie AŚG; Przebudowa systemu kontroli dostępu przy stanowisku dowodzenia AŚG z Oddziałem Zewnętrznym w Gdańsku Przeróbce; Rozbudowa systemu alarmowego w AŚG (przyciski nożne); Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego o dodatkowe pomieszczenia do prowadzenia rozmów z osadzonymi o zwiększonym ryzyku zachowań agresywnych.

¹¹ Dalej: Wytyczne DGSW nr 4/2013 - miały one zastosowanie do nowobudowanych jednostek organizacyjnych, części rozbudowy dotychczasowych bądź ich remontów, w których zawarto zadania dotyczące instalacji nowego systemu zabezpieczeń elektronicznych.

¹² Dalej: Wytyczne DGSW nr 4/2022, które z dniem 1 stycznia 2023 r. zastąpiły wytyczne DGSW nr 4/2013. Wskazane regulacje obowiązywały w kontrolowanym okresie.

¹³ Z dniem 1 listopada 2024 r. zastąpione zostały przez wytyczne DGSW nr 6/2024 z dnia 21 października 2024 w sprawie określenia standardów zabezpieczeń elektronicznych w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej (dalej: Wytyczne DGSW nr 6/2024), w których wskazano, że wymogi zabezpieczenia w stopniu minimum 3 wg normy PN-EN-50131-1 muszą spełniać elementy SSWiN jak: centrale, kontrolery, ekspandery i manipulatory. Pozostałe elementy uzupełniające nie wymagają spełnienia ww. warunku.

i uzupełniające system, jak czujki, przyciski alarmowe, które nie spełniały tego wymogu. Ze złożonych przez Dyrektora wyjaśnień wynikało m.in. że podejmowano działania modernizacyjne, by doprowadzić system do zgodności z normą i wymogiem poziomu zabezpieczenia w stopniu minimum 3, wymieniając centrale oraz manipulatory, jednak nie w każdym przypadku było to możliwe np. w ofercie rynkowej brakowało pewnych elementów uzupełniających SSWiN, które by spełniały ww. poziom zabezpieczenia np. czujki i przyciski. Jednostka nie przechodziła pod tym kątem kompleksowej modernizacji. Dyrektor wyjaśnił, że w świetle aktualnych wytycznych, zainstalowany w Areszcie system SSWiN spełnia określone w nich parametry i nie jest planowane uzyskanie pełnej zgodności zabezpieczenia w stopniu minimum 3 dla wszystkich elementów uzupełniających.

Dyrektor wyjaśnił, że w ocenie administracji jednostki, stan taki nie miał wpływu na bezpieczeństwo funkcjonariuszy, gdyż jego kluczowe systemy spełniają wymóg normy zabezpieczeń w stopniu minimum 3, a w chwili obecnej cały system był sprawny i jako całość spełniał wymagania określone w wytycznych nr 6/2024. Ponadto SSWiN jest całodobowo monitorowany, każda awaria jest sygnalizowana na stanowisku dowodzenia stanowisku operatora monitoringu wizyjnego. Próba nieuprawnionej ingerencji w przycisk, kabel, czujnik zawsze powodowała wywołanie alarmu, bez względu na to, czy element SSWiN posiadał certyfikat Grade 3, czy też nie posiadał. Istotną rolę odgrywały zgodne z normą centrale alarmowe, które zostały zainstalowane w wyodrębnionym pomieszczeniu, poza terenem zakwaterowania osadzonych.

W 2024 r. zmodernizowano elementy systemu telewizji dozorowej działające w standardzie analogowym i niespełniające norm oraz parametrów, uzyskując w efekcie instalację w pełni cyfrową oraz zgodną z wymogami określonymi w Wytycznych DGSW nr 4/2022.

System kontroli dostępu składał się z kilku podsystemów, które są rozwiązaniami technicznymi trzech różnych producentów. Elementy jednego z podsystemów nie spełniały wymagań określonych w wytycznych DGSW nr 4/2022, w związku z tym system ten wymagał modernizacji. Z oświadczenia kierownika Działu Informatyki i Łączności, wynikało, że kierownictwo jednostki było świadome konieczności modernizacji starszych elementów systemu kontroli dostępu, a ich stan był kontrolowany oraz rozpoznany, w wyniku czego podjęto działania mające na celu pozyskanie funduszy na prace modernizacyjne. Pismem z dnia 25 stycznia 2024 r., sygn. D/I.311.1.2024.PB Dyrektor Aresztu zwrócił się do OISW w Bydgoszczy o środki finansowe na modernizację starych elementów systemu kontroli dostępu w wysokości 150 tys. zł (realizacja pierwszego etapu prac) oraz na modernizację systemu domofonowego¹⁴ Aresztu w kwocie 1680 tys. zł. Według stanu na koniec kontrolowanego okresu, ww. środki finansowe nie zostały przyznane jednostce.

Systemy zabezpieczenia elektronicznego jednostki były sprawne technicznie.

(akta kontroli str.184-190, 192-194, 1219-1248, 1307-1311)

1.2.4. Konserwacje systemów zabezpieczeń elektronicznych Aresztu wykonywano na bieżąco i w cyklu ciągłym, a w przypadku wystąpienia awarii któregoś z elementów, wyznaczony funkcjonariusz Działu Łączności

¹⁴ System przyzywowo-domofonowy zainstalowany w celach osadzonych i dyżurkach oddziałowych (poza zmodernizowanym oddziałem dla osadzonych „N” i w części pawilonów Oddziału Zewnętrzny) wymaga modernizacji z uwagi na ograniczenia funkcjonalne i zużycie – system był sprawny i był na bieżąco konserwowany.

i Informatyki Aresztu był zobowiązany do niezwłocznego podjęcia działań w celu usunięcia usterki – w okresie świątecznym wyznaczane były całodobowe dyżury telefoniczne realizowane przez pracowników ww. działu, których zadaniem było udzielanie wsparcia, a w przypadku takiej konieczności – także przybycie do jednostki z zadaniem wykonania naprawy. W celu realizacji napraw bieżących, w jednostce utrzymywano zapas magazynowy podstawowych podzespołów systemów elektronicznego zabezpieczenia m.in.: kamera, przełącznik sieciowy, czytniki oraz sterowniki kontroli dostępu. Czynności związane z naprawami były odnotowane w karcie konserwacji urządzenia.

Okresowe przeglądy wszystkich systemów zabezpieczenia elektronicznego wykonywano co roku na podstawie zarządzenia DGSW nr 56/2012 r. z dnia 22 sierpnia 2022 r. w sprawie szczegółowych zasad eksploatacji i rozwoju systemów łączności i zabezpieczeń elektronicznych w jednostkach organizacyjnych SW¹⁵. Z przeglądu sporządzany był protokół. Ponadto comiesięcznej kontroli sprawności poddawane były wszystkie przyciski alarmowe zainstalowane w pomieszczeniach, a także działanie radiotelefonów. Uzyskane wyniki kontroli dokumentowano w protokołach. Począwszy od 2023 r. (protokoły z dnia: 5 czerwca 2023 r. – dotyczą systemu zainstalowanego w Areszcie oraz 2 maja 2023 r. – dotyczą systemu zainstalowanego w Oddziale Zewnętrznym) okresowe konserwacje systemu alarmowego wykonywane były co pół roku. Z czynności sporządzany był protokół.

Na podstawie zarządzenia DGSW nr 26/2019 z dnia 8 maja 2019 r. w sprawie szczegółowych zasad eksploatacji i rozwoju systemów informatycznych w jednostkach organizacyjnych SW¹⁶, co roku dokonywano przeglądu stanu technicznego lokalnej sieci komputerowej, stanowiącej szkielet komunikacyjny dla systemów zabezpieczenia elektronicznego. Natomiast na podstawie zarządzeń DGSW nr 56/2012 i nr 26/2019 sporządzano oraz przekazywano do Dyrektora Okręgowego SW w Bydgoszczy raporty z przeprowadzonej analizy stanu technicznego użytkowanych systemów i urządzeń informatycznych oraz sprzętu łączności i zabezpieczeń elektronicznych Aresztu, w których wskazywano m.in. na aktualny stan zabezpieczeń, przeprowadzone modernizacje systemów oraz potrzeby modernizacyjne instalacji ochronnych, w celu utrzymania lub podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w jednostce – ostatni raport datowano na 9 stycznia 2024 r.

Nie przeprowadzano konserwacji systemów zabezpieczenia elektronicznego w sposób w pełni zgodny z § 20 wytycznych DGSW nr 4/2022, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str.192-194, 242-329, 1219-1234, 1347-1354)

1.2.5. Areszt nie dysponował dokumentacją z przeprowadzonej analizy zagrożeń na podstawie protokołu rozpoznania zgodnie z wymogiem określonym w § 4 ust. 1 wytycznych DGSW nr 4/2013 a następnie § 4 ust. 1 wytycznych DGSW nr 4/2022, co szerzej opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

Z analizy dokumentacji oraz z treści złożonych wyjaśnień i oświadczeń wynikało, iż analiza zagrożeń w zakresie systemów zabezpieczeń elektronicznych jednostki przeprowadzana była na bieżąco - w przypadku wystąpienia zagrożenia, a także ad-hoc jako proces obejmujący całość jednostki wskazując na pracę powołanej przez Dyrektora komisji, która przeprowadziła dniach 3-10 marca 2022 r. przegląd pomieszczeń oraz terenu jednostki w celu zapewnienia

¹⁵ Dalej: zarządzenie DGSW nr 56/2012.

¹⁶ Dalej: zarządzenie DGSW nr 26/2019.

bezpieczeństwa funkcjonariuszom i pracownikom. W wyniku przeglądu wskazano niezbędne do wykonania prace podnoszące poziom bezpieczeństwa, osoby odpowiedzialne za ich realizację oraz terminy wykonania. Dział łączności i informatyki na podstawie odrębnych przepisów, zobligowany jest do przeprowadzenia analizy ryzyka i określenia zagrożeń mogących wystąpić w obszarze działania systemów informatycznych, łączności i zabezpieczeń elektronicznych i taką analizę raz w roku przygotowuje

(akta kontroli str. 420-436, 1066, 1071, 1219-1234, 1346)

1.2.6. Procedury postępowania z alarmami, ostrzeżeniami o uszkodzeniu Dyrektor jednostki ustalił w załączniku 3 do zarządzenia nr 27/2022 z dnia 17 marca 2022 r. w sprawie wprowadzenia polityki bezpieczeństwa informacji w AŚG. W zarządzeniu określone zostały zasady i wymagania ochrony posiadanych informacji przechowywanych i przetwarzanych w ramach systemów teleinformatycznych, w tym: regulamin użytkowania sieci komputerowej i systemów informatycznych, procedurę postępowania z incydentami bezpieczeństwa, procedurę zarządzania ciągłością bezpieczeństwa informacji, w tym m.in.: planowanie ciągłości działania systemów, strukturę zażądania oraz obowiązki funkcjonariuszy i pracowników w sytuacjach kryzysowych, instrukcję reagowania w przypadkach kryzysowych. Szczegółowe instrukcje i procedury obsługi alarmów poszczególnych systemów przechowywane są w dyżurce dowódcy zmiany. Procedury spełniały wymogi § 19 pkt 2 wytycznych 4/2013 i 4/2022, tj. postępowania z alarmami, ostrzeżeniami o uszkodzeniu, wyłączeniu części lub całego systemu zabezpieczeń elektronicznych.

(akta kontroli str. 195-241, 1067, 1071)

1.3. Wyposażenie funkcjonariuszy w indywidualne sygnalizatory antynapadowe i alarmowe oraz środki przymusu bezpośredniego?

1.3.1. Zgodnie z poleceniem Zastępcy DGSW wskazanym w piśmie z dnia 27 kwietnia 2022 r., sygn. BDG.070.40.2.2022.KS, jednostka terminowo tj. do 30 czerwca 2022 r. wyposażyła wszystkich funkcjonariuszy i pracowników mających bezpośredni kontakt z osobami pozbawionymi wolności w indywidualne sygnalizatory alarmowe: radiotelefon z przyciskiem alarmowym lub w sygnalizator antynapadowy.

Liczba wydanych do użytkowania indywidualnych sygnalizatorów antynapadowych i alarmowych wynosiła, wg stanu na dzień:

- 31 grudnia 2021 r. (przed wydaniem polecenia): 131 radiotelefonów z przyciskiem alarmowym, przy 451 funkcjonariuszach i pracownikach; zamontowano 115 przycisków alarmowych w pomieszczeniach;
- 30 kwietnia 2022 r. (po wydaniu polecenia): 131 radiotelefonów z przyciskiem i 117 indywidualnych sygnalizatorów alarmowych, przy 433 funkcjonariuszach i pracownikach; zamontowano 164 przycisków alarmowych w pomieszczeniach;
- 1 lipca 2022 r. (po upływie wyznaczonego terminu): 131 radiotelefonów z przyciskiem alarmowym i 338 indywidualnych sygnalizatorów alarmowych, przy 427 funkcjonariuszach i pracownikach; zamontowano 212 przycisków alarmowych w pomieszczeniach;
- 30 czerwca 2024 r. (na koniec kontrolowanego okresu): 134 radiotelefonów z przyciskiem alarmowym i 347 indywidualnych

sygnalizatorów alarmowych, przy 439 funkcjonariuszach i pracownikach; zamontowano 246 przycisków alarmowych w pomieszczeniach.

1.3.2. W terminie do 30 kwietnia 2022 r. wszyscy funkcjonariusze działu ochrony wykonujących czynności w bezpośrednim kontakcie z osadzonymi, zostali wyposażeni w środki przymusu bezpośredniego w postaci kajdanek oraz ręcznego miotacza substancji obojętniających, tym samym dochowano terminu określonego na 1 czerwca 2022 r.

Liczba wydanych do użytkowania kajdanek i miotaczy substancji obojętniających wynosiła, wg stanu na dzień:

- 31 grudnia 2021 r. (przed wydaniem polecenia): 130 szt. kajdanek i 130 miotaczy, przy 149 funkcjonariuszach na służbie;
- 30 kwietnia 2022 r. (po wydaniu polecenia): 83 szt. kajdanek i 83 miotaczy, przy 83 funkcjonariuszach na służbie;
- 2 czerwca 2022 r. (po upływie wyznaczonego terminu): 121 szt. kajdanek i 121 miotaczy, przy 127 funkcjonariuszach na służbie;
- 30 czerwca 2024 r. (koniec kontrolowanego okresu): 75 szt. kajdanek i 75 miotaczy, przy 75 funkcjonariuszach na służbie.

(akta kontroli str. 330-357, 1185-1187)

1.4. Urządzenie pomieszczeń wychowawców, terapeutów i psychologów

1.4.1. W AŚG wraz z Oddziałem Zewnętrznym w Gdańsku-Przeróbce znajdowało się łącznie 34 pomieszczeń z przeznaczeniem dla wychowawców, psychologów i terapeutów¹⁷. Oględzinom poddano 18 pomieszczeń zlokalizowanych w oddziałach typu zamkniętego, w tym: siedem pomieszczeń wychowawców, dziewięć pomieszczeń z przeznaczeniem dla psychologów oraz dwa pomieszczenia inspektorów działu ochrony. W Oddziale Zewnętrznym znajdują się oddziały typu otwartego i półotwartego. Kontrolowane pomieszczenia zostały terminowo wyposażone w system sygnalizacji napadu oparty na dwóch przyciskach zamontowanych w miejscu umożliwiającym łatwe użycie - jeden przy blacie biurka oraz jeden na podłodze, co było zgodne z poleceniem Zastępcy DGSW zawartego w piśmie z dnia 27 kwietnia 2022 r., sygn. BDG.070.40.2.2022.KS. W kontrolowanych pomieszczeniach zainstalowany był również stacjonarny aparat telefoniczny zaprogramowany w system szybkiego wybierania numeru alarmowego. Sprawność systemu alarmowego została potwierdzona w trakcie przeprowadzonych testów.

W wyniku przeprowadzonych oględzin stwierdzono, że w pawilonie K, trzy pokoje, w tym: jeden pokój wychowawcy w oddziale mieszkalnym III oraz jeden pokój wychowawcy i jeden pokój psychologa w oddziale mieszkalnym V, były zlokalizowane w oddziałach w miejscu, gdzie najbliższa dyżurka oddziałowego znajdowała się na innej kondygnacji budynku, w odległości około parunastu metrów. Takie usytuowanie pokoi było niezgodne z wymogiem określonym w piśmie DGSW z dnia 26 kwietnia 2022 r., sygn. BDG.070.40.2022.KS, w którym wskazano m.in., że w celu zapewnienia lepszej ergonomii i wzajemnego ubezpieczenia funkcjonariuszy i pracowników, pokoje wychowawców i psychologów powinny być umiejscowione obok dyżurki oddziałowego.

¹⁷ Na podstawie wykazu pomieszczeń w budynkach mieszkalnych Aresztu i Oddziału Zewnętrznego, wg stanu na 16.12.2024 r.

Z ustaleń dokonanych w toku kontroli wynikało, że jednostka podejmowała właściwe działania w celu realizacji polecenia DGSW. Natomiast z uwagi na przyczyny zewnętrzne i niezależne od Dyrektora Aresztu, nie wszystkie zaplanowane zamierzenia, w tym te dotyczące rozlokowania pomieszczeń psychologów i wychowawców w pawilonie K zgodnie z wymaganiami określonymi przez DGSW, były możliwe do zrealizowania.

Z wyjaśnień Dyrektora wynikało, że w kwietniu 2022 r. opracowano w Areszcie koncepcję założeń mających na celu poprawę bezpieczeństwa funkcjonariuszy i pracowników SW na obszarze całej jednostki, w tym w pawilonie K, zakładającą m.in. usytuowanie wskazanych pomieszczeń obok siebie. Koszt związany z przeprowadzeniem reorganizacji na podstawie ww. koncepcji (m.in. należało dokonać zmian przeznaczenia szeregu pomieszczeń, zaprojektować oraz wykonać dostosowawcze roboty budowlane), oszacowano na kwotę 3265,7 tys. zł. Ponadto proponowany w koncepcji sposób dostosowania rozkładu pomieszczeń do wytycznych DGSW, wymagał zmniejszenia normatywnej pojemności Aresztu o 30 miejsc zakwaterowania osadzonych. W wyniku braku aprobaty jednostek nadrzędnych SW dla przedstawionych rozwiązań, zakres wstępnie zaplanowanych prac został zredukowany. Dyrektor podniósł, że w pierwszej fazie wdrażania nowych rozwiązań jednostka otrzymała środki w wysokości 60 tys. zł. Zmodyfikowany wariant zmian organizacyjnych i architektonicznych został opracowany do dnia 15 czerwca 2022 r. – w tym dniu wystąpiono do CZSW (za pośrednictwem OISW w Bydgoszczy) o wyrażenie zgody m.in. na zmianę normatywnej pojemności jednostki oraz zmianę przeznaczenia cel i pomieszczeń w związku z koniecznością wykonania prac remontowych będących następstwem poleceń w zakresie zwiększenia poziomu bezpieczeństwa. Koszt przeprowadzenia zmian oszacowano na 96 tys. zł. Różnica między pierwotnie oszacowanym kosztem pełnego dostosowania jednostki do wymogów wskazanych w poleceniu DGSW, a faktycznymi możliwościami jednostki wyniosła 3169,7 tys. zł. Dyrektor Aresztu wskazał, że postęp prac był raportowany do OISW w Bydgoszczy, a jednostka była wielokrotnie wizytowana przez funkcjonariuszy OISW w Bydgoszczy oraz CZSW. Ulokowanie pomieszczeń w pawilonie K nie było wówczas kwestionowane.

W ocenie Dyrektora, położenie pomieszczeń wychowawców i psychologa w pobliżu klatki schodowej oraz niewielkiej odległości od dyżurki oddziałowego (kilkunastu kroków), a także ich wyposażenie w system alarmowy i antynapadowy, razem stanowiło wystarczającą gwarancję wysokiego poziomu bezpieczeństwa i możliwości szybkiej reakcji w przypadku incydentu zagrożenia bezpieczeństwa ze strony osadzonych.

W związku z pismem DGSW z 19 kwietnia 2024 r., z dniem 31 maja 2024 r., utraciły moc wszystkie polecenia wydane w formie pisemnej przez DGSW oraz jego zastępców w okresie od 13 sierpnia 2021 r. do 31 grudnia 2023 r. w zakresie sposobów realizacji obowiązków ustawowych przez funkcjonariuszy SW, a zatem i powyższe wymagania dot. lokalizacji pomieszczeń psychologów, wychowawców i terapeutów oraz dyżurek oddziałowych.

(akta kontroli str. 358-411, 412-415, 418-419, 1183, 1185-1187, 1191-1194)

1.4.2. Zgodnie z poleceniem Zastępcy DGSW zawartym w piśmie z dnia 27 kwietnia 2022 r., sygn. BDG.070.40.2.2022.KS, w pomieszczeniach psychologów i wychowawców dokonano prawidłowego rozdzielenia na strefę funkcjonariusza i strefę osadzonego poprzez: oznakowanie granicy stref żółtą linią lub odpowiednią zabudową, umiejscowienie stanowiska funkcjonariusza w sposób

umożliwiający pracę w pozycji zwróconej twarzą do drzwi lub ich obserwację, zminimalizowanie w strefie osadzonego ilości wyposażenia, trwale przytwierdzone do podłogi, ściany lub biurka wyposażenia ruchomego pozostającego w zasięgu osadzonego, np. taboret, szafka, monitor. Drzwi wejściowe do pomieszczeń wyposażone były w zamek umożliwiający ich zamknięcie jedynie od zewnątrz, w drzwiach zamontowano przeszklenie pozwalające na wgląd do pomieszczenia. Obowiązek przebywania osadzonego w wyznaczonej dla niego strefie został uregulowany w zarządzeniach Dyrektora AŚG w sprawie porządku wewnętrznego dla osadzonych przebywających w Areszcie i Oddziale Zewnętrznym, odpowiednio: nr 36/2023 z dnia 13 kwietnia 2023 r. ze zm. i nr 50/2024 z dnia 14 czerwca 2024 r.

Prace dostosowawcze w pomieszczeniach psychologów, terapeutów i wychowawców zostały zrealizowane terminowo, tj.: do 30 lipca 2022 r. - wprowadzenie podziału na strefy, w strefie osadzonego ograniczenie ilości wyposażenia oraz jego umocowanie, w drzwiach zamontowano przeszklenie umożliwiające wgląd do wewnątrz oraz odpowiedni zamek, a do 30 października 2022 r. - zainstalowanie systemu SSWiN w oparciu o dwa przyciski alarmowe.

W pomieszczeniu do prowadzenia rozmów z osobami u których stwierdzono zwiększone ryzyko zachowań agresywnych (położonego w pawilonie N), podział na strefy osadzonego oraz funkcjonariusza zrealizowany został z wykorzystaniem bariery architektonicznej w postaci murowanej ściany z okratowanym przeszkleniem. W przeszkleńiu zamontowano okno z możliwością jego otwarcia jedynie od strony strefy dla funkcjonariusza. Zastosowany podział gwarantował fizyczną separację rozmówców przy zachowaniu możliwości obserwacji wzrokowej osadzonego oraz możliwości komunikacji głosowej z wykorzystaniem systemu domofonowego. Na wyposażeniu strefy dla osadzonego pozostawał jedynie przymocowany do podłogi taboret oraz słuchawka domofonu, a pod sufitem umieszczono kamerę monitoringu. Wejście do strefy osadzonego zabezpieczone było kratą.

(akta kontroli str.413-415, 417)

1.5. Stan kadrowy Aresztu i organizacja pracy

1.5.1. Wg stanu na 31 grudnia w latach 2021-2023 oraz 30 czerwca 2024 r. ustalony dla AŚG stan etatów wynosił:

- w 2021 r. - 521 funkcjonariuszy, w tym 240 w dziale ochrony, z tego 143 oddziałowych,
- w 2022 r. - 526 funkcjonariuszy, w tym 250 w dziale ochrony, z tego 143 oddziałowych,
- w 2023 r. - 500 funkcjonariuszy, w tym 232 w dziale ochrony, z tego 143 oddziałowych,
- w 2024 r. - 502 funkcjonariuszy, w tym 234 w dziale ochrony, z tego 143 oddziałowych,

Liczba wakatów funkcjonariuszy w ww. okresie kształtowała się następująco:

- w 2021 r. - 7 w tym 2 w dziale ochrony,
- w 2022 r. - 0,
- w 2023 r. - 2 w tym 1 w dziale ochrony,
- w 2024 r. - 4 w tym 1 w dziale ochrony,

W ww. okresie największy procent zatrudnionych stanowili funkcjonariusze

o stażu pracy przekraczającym pięć lat. Wynosił on od 75% w 2021 r. do 58% w 2024 r. corocznie malejąc. Trent ten dotyczył również Działu ochrony. Od 14% w 2021 r. do 20% w 2024 r. stanowił udział funkcjonariuszy o stażu do dwóch lat. Wzrastał on corocznie, również w Dziale ochrony. Od 11% w 2021 r. do 22% w 2024 r. wzrastał udział procentowy, wśród zatrudnionych, funkcjonariuszy o stażu pracy od dwóch do pięciu lat. Trent ten dotyczył również Działu ochrony.

W strukturze kadry AŚG największy udział procentowy stanowili podoficerowie. Wynosił on od 48% w 2021 r. do 39 % w 2024 r. corocznie malejąc. Procentowy udział funkcjonariuszy w stopniu oficerskim corocznie malał od 19% w 2021 r. do 16% w 2024 r. Corocznie wzrastał natomiast udział funkcjonariuszy w stopniu szeregowego od 15% w 2021 r. do 24% w 2024 r. Procentowy udział funkcjonariuszy w stopniu chorążego wzrastał corocznie od 18% w 2021 r. do 21% w 2024 r. Wskazane wyżej trendy dotyczyły również Działu ochrony.

Dyrektor wyjaśnił, że w celu pozyskania nowych funkcjonariuszy podejmowano wiele działań rekrutacyjnych, m.in. organizowano w szkołach, uczelniach oraz urzędach pracy spotkania promujące nabory do SW.

Ogłoszenia o naborze do SW umieszczane były systematycznie:

- na stronie internetowej SW;
- na stronie Urzędu Pracy w Gdańsku, który to urząd rozdysponował ogłoszenia na darmowych stronach internetowych z pracą;
- na stronie Okręgowej Izby Lekarskiej w Gdańsku oraz na stronie Okręgowej Izby Pielęgniarskiej w Gdańsku;
- na stronie Radia Gdańsk umieszczono informację o audycji Magazyn Kryminalny, w której funkcjonariusze SW informowali słuchaczy o trybie naboru do SW, wymaganiach i specyfice służby;
- w aktualnościach strony internetowej www.sw.gov.pl oraz udostępnione w mediach społecznościowych AŚG;

zgodnie z porozumieniem z Szybką Koleją Miejską na 20 stacjach przystankowych SKM widniały plakaty promujące nabór do SW.

(akta kontroli str.442-445, 1066-1086)

1.5.2. Zgodnie z art. 13 ust. 2 pkt 6 ustawy o SW oraz § 2 zarządzenia DGSW nr 23/18 z 18 kwietnia 2018 r. w sprawie tworzenia i organizacji oddziałów penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych¹⁸, Dyrektor prawidłowo określił strukturę organizacyjną oraz wykaz stanowisk w AŚG.

W poszczególnych oddziałach penitencjarnych utworzone zostały stanowiska funkcjonariuszy którzy wykonywali zadania wymienione w § 5 ust. 2 pkt 1-5 w związku z ust. 3 zarządzenia nr 23/18 DGSW

(akta kontroli str. 446-578, 719)

1.5.3. W AŚG utworzono trzy oddziały penitencjarne zamknięte i dwa oddziały półotwarte, w których łączna liczba osadzonych wg stanu na 31 grudnia w latach 2021 – 2023 i na 30 czerwca 2024 r. wynosiła 910 i 547, 914 i 444, 967 i 538 oraz

¹⁸ Dalej: zarządzenie nr 23/18 DGSW

965 i 562. W tym okresie liczba funkcjonariuszy działu ochrony, przydzielonych do służby w ww. oddziałach wynosiła łącznie 33 w oddziałach zamkniętych i 28 w oddziałach półotwartych. AŚG spełniał wymogi określone w § 9 ust. 1 i 2 zarządzenia 23/18 DGSW. Zachowana została zasada określona w § 9 ust. 2 pkt 1 zarządzenia 23/18 DGSW (dla zakładu zamkniętego), tj. jeden funkcjonariusz w systemie jednoczesnym na nie więcej niż 150 osadzonych. Maksymalna pojemność oddziałów mieszkalnych w oddziałach penitencjarnych zamkniętych wynosiła od 20 do 129 miejsc dla osadzonych. W Oddziale Zewnętrznym maksymalna pojemność wynosiła od 60 do 115 miejsc. Na każdy oddział mieszkalny w oddziałach penitencjarnych zamkniętych przypadał co najmniej jeden funkcjonariusz oddziałowy.

Dyrektor wyjaśnił, że stan etatów w dziale ochrony był monitorowany na bieżąco i omawiany ze specjalistami okręgowych inspektoratów - najpierw OISW Gdańsk, potem OISW Bydgoszcz. W celu zabezpieczenia prawidłowego toku służby lub minimalizowania ilości nadgodzin zwiększana była czasowo ilość etatów w dziale ochrony. Z uwagi na dużą ilość funkcjonariuszy deklarujących odejście ze służby na początku roku 2024 podjęta była decyzja o zwiększeniu ilości etatów w dziale ochrony pod koniec roku 2023, celem przygotowania większej liczby nowych funkcjonariuszy, co pozwoliło w sposób naturalny przejąć obowiązki po funkcjonariuszach odchodzących na zaopatrzenie emerytalne.

Dyrektor wyjaśnił, iż nie wprowadzano stałych odstępstw w dziale ochrony dotyczących organizacji pracy oddziału penitencjarnego, które miałyby wpływ na zakres bezpieczeństwa funkcjonariuszy. Doraźne odstępstwa realizowane były na podstawie ustnych poleceń kierownika jednostki i polegały co do zasady na realizacji czynności służbowych na pojedynczych stanowiskach: doprowadzających (realizacja czynności w ramach kilku oddziałów danego oddziału penitencjarnego) i spacerowych (realizacja spacerów w dwóch pawilonach przez jednego spacerowego). Polecenia wynikały z dużej ilości nadgodzin funkcjonariuszy działu ochrony i miały na celu zmniejszanie tej ilości nadgodzin poprzez udzielanie funkcjonariuszom wolnego z tytułu wypracowanych nadgodzin. W ocenie kierownictwa działu ochrony działania te nie miały wpływu na zakres bezpieczeństwa funkcjonariuszy i pracowników. W przypadku braku doprowadzającego w oddziale mieszkalnym, zgodnie z instrukcją stanowiskową, obowiązki doprowadzającego przejmował oddziałowy dzienny.

(akta kontroli str. 446-578, 1066-1086)

1.5.4. W grudniu 2019 r. Dyrektor zwrócił się do Dyrektora Okręgowego SW w Gdańsku o zwiększenie stanu etatowego działu penitencjarnego o 1 etat w celu realizacji zaleceń pokontrolnych Najwyższej Izby Kontroli. W odpowiedzi na pismo, Dyrektor Okręgowy SW w Gdańsku wskazał na konieczność realizacji zaleceń w ramach własnych zasobów kadrowych.

W dniu 23 lutego 2022 r. przesłane zostało do OISW w Bydgoszczy rozpoznanie obiektu w celu ustalenia odpowiedniego sposobu ochrony w związku z zakończeniem budowy nowej sali widzeń. Jak wyjaśnił Dyrektor, z uwagi na topografię budynku sali widzeń, w szczególności rozmieszczenie pomieszczeń sali widzeń, konieczne było zwiększenie liczby etatów w dziale ochrony o stanowisko dozoru widzenia dla tymczasowo aresztowanych. Dodatkowy etat nie został przyznany. W wyniku reorganizacji stanowisk w jednostce etat został wygospodarowany we własnym zakresie.

Dyrektor wyjaśnił, że zmiany ilościowej etatów dla AŚG dokonuje OISW w Bydgoszczy (do grudnia 2021 OISW Gdańsk). Jednostka nadzorująca na

bieżąco monitoruje sytuację kadrową jednostek, posiłkując się m.in. systemem sprawozdawczo-statystycznym VSP - sprawozdanie dekadowe, w którym wskazywany jest aktualny stan wakatów, oraz systemem planowania i ewidencji czasu służby, który wskazuje aktualny stan nadgodzin. W sytuacji zwiększonej ilości nadgodzin, dużej absencji wśród funkcjonariuszy, prognozowanych odejść doświadczonych funkcjonariuszy podejmowano m.in. działania takie jak zwiększenie stanu etatowego w poszczególnych działach. Wielokrotnie były to działania czasowe.

(akta kontroli str.442-445, 1066-1086)

1.6. Zabezpieczenie środków finansowych na realizację działań związanych z bezpieczeństwem funkcjonariuszy

W okresie objętym kontrolą Dyrektor występował o środki finansowe dla zrealizowania inwestycji oraz zakupów służących zapewnieniu bezpieczeństwa funkcjonariuszy AŚG. Środki te ujmowane były zarówno w planie finansowym Aresztu jak i we wnioskach dodatkowych. Przeznaczenie środków oraz kwoty o które wnioskował AŚG kształtowały się następująco:

- w 2021 r. wnioskowano w ramach planu finansowego o 95,0 tys. zł na urządzenie do prześwietlania paczek i bagażu. Środki zostały przyznane w pełnej wnioskowanej kwocie co pozwoliło na realizację planu zakupu;
- w 2022 r. w ramach wniosku kierowanego poza planem finansowym wystąpiono o przyznanie 1 820 tys. zł z czego nie przyznano 1 760 tys. zł. Otrzymane środki przeznaczono na zakup wyposażenia aresztu związanego z bezpieczeństwem funkcjonariuszy, sygnalizatorów indywidualnych oraz indywidualnych środków przymusu bezpośredniego. Z powodu nieprzyznania środków finansowych nie zrealizowano zakupu systemu interkomowego;
- w 2023 r. w ramach wniosku kierowanego poza planem finansowym wystąpiono o przyznanie 179,0 tys. zł z czego nie przyznano 150,0 tys. zł. Otrzymane środki przeznaczono na zakup indywidualnych środków przymusu bezpośredniego. Z powodu nieprzyznania środków finansowych nie zrealizowano zakupu systemu interkomowego;
- w 2024 r. wnioskowano w ramach planu finansowego o 85,0 tys. zł na zakup sprzętu nasobnego funkcjonariuszy oraz indywidualnych środków przymusu bezpośredniego. Wnioskowaną kwotę przyznano w pełnej wysokości co pozwoliło na realizację planowanych zakupów. W ramach wniosku kierowanego poza planem finansowym wystąpiono o przyznanie 1 837,0 tys. zł z czego nie przyznano 1 830 tys. zł. Przyznane środki wykorzystano na zakup sprzętu nasobnego funkcjonariuszy oraz indywidualnych środków przymusu bezpośredniego. Z powodu nieprzyznania środków finansowych nie zrealizowano zakupu systemu interkomowego;

(akta kontroli str.579-580, 1066-1086)

1.7. Rozpoznawanie przyczyn i skali problematyki związanej z zagrożeniem bezpieczeństwa funkcjonariuszy podczas wykonywania obowiązków służbowych

1.7.1. W okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2024 r. w AŚG wystąpiły ogółem 94 zdarzenia¹⁹, w tym 19 związanych z bezpieczeństwem funkcjonariuszy, z tego: 17 przypadków ujawnienia przedmiotu lub substancji niedozwolonych, jeden przypadek usiłowania dokonania ucieczki oraz jeden przypadek napaści osadzonego na funkcjonariusza.

(akta kontroli str. 657)

1.7.2. W AŚG regularnie, w cyklu miesięcznym przeprowadzano odprawy penitencjarno-ochronne (w latach 2021-2022 przeprowadzono 12 odpraw rocznie, w 2023 – 11, a w I połowie 2024 – siedem) oraz przeprowadzano cotygodniowe odprawy kierownictwa Aresztu. Z przebiegu odpraw sporządzane były protokoły. Protokoły zatwierdzał Dyrektor Aresztu lub jego zastępca. Z analizy trzech protokołów odpraw penitencjarnych oraz trzech protokołów odpraw kierownictwa wynikało, iż na odprawach m.in. poruszano zagadnienia z zakresu bieżącej działalności jednostki, raportowano do dyrektora o stanie realizacji zadań, wskazywano na napotykanne problemy oraz przyjmowano do wykonania wydawane polecenia. Na odprawach omawiano kwestie związane z bieżącą sytuacją panującą w pawilonach zakwaterowania osadzonych, w tym ich przynależnością do subkultury więziennej, panujących nastrojach oraz problemach z zachowaniem osadzonych. Wskazywano na osadzonych wymagających szczególnej uwagi w związku z ich kwalifikacją penitencjarną, wcześniejsze problemy z zachowaniem, długotrwałe wyroki, bądź sygnały świadczące o możliwości podjęcia próby samobójczej. Omawiano sprawy związane z bezpieczeństwem funkcjonariuszy i jednostki, wskazywano na konieczność prowadzenia działań profilaktycznych oraz aktualizowano wiedzę dotyczącą stanu pomieszczeń do prowadzenia rozmów z osadzonymi.

(akta kontroli str. 581, 583-625)

1.7.3. Wobec osadzonych zachowujących się agresywnie w stosunku do funkcjonariuszy (również w przypadku agresji werbalnej), funkcjonariusz lub pracownik występował z wnioskiem o wymierzenie kary dyscyplinarnej - procedurę karania dyscyplinarnego inicjowano w CBDOPW. Komisja penitencjarna w postępowaniu dyscyplinarnym wymierzając osadzonemu karę uwzględniała w szczególności: stopień zawinienia, rodzaj i okoliczności czynu, stosunek do popełnionego przekroczenia, dotychczasową postawę, cechy osobowości i stan zdrowia osadzonego oraz cele wychowawcze. Jeżeli czyn osadzonego miał charakter znieważenia funkcjonariusza podczas i w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, dodatkowo składano do organów ścigania zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa.

W okresie objętym kontrolą, w jednostce zarejestrowano 6580²⁰ wszystkich wniosków o wymierzenie kary dyscyplinarnej wobec 2713 osadzonych.

¹⁹ Zdarzeniem mogącym wystąpić w SW jest zagrożenie lub naruszenie bezpieczeństwa jednostki organizacyjnej SW lub konwojowania, zagrożenie dla zdrowia lub życia osoby pozbawionej wolności, funkcjonariusza SW lub pracownika SW, a także naruszenie prawa przez wymienionych, ścigane z urzędu – wykaz zdarzeń określono w załączniku nr 1 do zarządzeń DGSW: nr 1/2018 z dnia 3 stycznia 2018 r. w sprawie służby dyżurnej w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej, zdarzeń mogących wystąpić w Służbie Więziennej oraz sposobu ich wyjaśniania i dokumentowania (dalej: zarządzenie DGSW nr 1/2018), zastąpione zarządzeniem nr 100/22 z dnia 29 grudnia 2022 r.

²⁰ Z uwagi na ograniczoną funkcjonalność rejestru elektronicznego, który nie pozwala na automatyczne wyselekcjonowanie jedynie tych spraw, które dotyczyłyby agresji werbalnej

Odnotowane przypadki agresywnego zachowania osadzonego niezakwalifikowane w kategorii zdarzenia nadzwyczajnego, oprócz skierowania wniosku o ukaranie, skutkowało również: sporządzeniem karty zaleceń profilaktycznych – łącznie 106 przypadków z lat 2022-2024, kwalifikacją osadzonych do kategorii niebezpiecznych – 17 przypadków w latach 2021-2024, zastosowaniem środków przymusu bezpośredniego – 87 przypadków. Kierowano też osadzonych do programów adaptacyjnych oraz prowadzono oddziaływania wychowawczo-psychologiczne.

(akta kontroli str. 630, 633-635)

1.7.4. Na podstawie z art. 19a ustawy o SW, zadania profilaktyczne związane z pozyskiwaniem, gromadzeniem i przekazywaniem informacji w zakresie rozpoznania środowiska osadzonych, panującej w wśród nich atmosfery oraz godzących w bezpieczeństwo funkcjonariuszy, realizowano na podstawie zarządzenia Dyrektora Aresztu nr 27/2024 z dnia 22 marca 2024 r. w sprawie sposobu realizacji czynności profilaktycznych, przekazywania, gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych w wyniku realizacji czynności profilaktycznych w AŚG z Oddziałem Zewnętrznym w Gdańsku-Przeróbce AŚG²¹. W regulacji określono m.in. rodzaje działań podejmowanych profilaktycznie, podział obowiązków personelu oraz sposoby wymiany informacji. Ponadto wskazano, iż finalnym adresatem informacji o zachowaniach osadzonych, strukturach podkultury przestępczej i przynależności do niej oraz o panującej atmosferze i nastrojach wśród osadzonych, a także ich zamiarów godzących w bezpieczeństwo jednostki, był Dyrektor Aresztu.

(akta kontroli str. 1067, 1072, 1154-1182)

1.7.5. Wobec osadzonych prowadzono szereg czynności profilaktycznych mających wpływ na bezpieczeństwo funkcjonariuszy i bezpieczeństwo jednostki, wśród których można wyróżnić główne wektory działania związane z:

1. Rozpoznaniem środowiska skazanych i tymczasowo aresztowanych, obejmującego następujące kategorie oddziaływań i dotyczące:
 - a) badania możliwości wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa fizycznego jednostki i funkcjonariuszy, których wykonano w roku: 2021 – 57, 2022 – 155, 2023 – 450, 2024 (do 30 czerwca) – 375;
 - b) czynności dot. rozpoznania struktur podkultury przestępczej oraz działalności osadzonych w jej obrębie, tzw. „grypsujących”, których wykonano w roku: 2021 – cztery, 2022 – cztery, 2023, - dziewięć, 2024 (do 30 czerwca) – siedem;
 - c) czynności związane z wykrywaniem środków odurzających, których wykonano w roku: 2021 – 41, 2022 – 61, 2023 – 52, 2024 (do czerwca) – 76;

osadzonego kierowanej w stronę funkcjonariusza, czy pracownika, powyższa statystyka obejmuje ogół przypadków.

²¹ Dalej: zarządzenie Dyrektora nr 27/2024; zastąpiło ono zarządzenia Dyrektora AŚG: nr 7/2024 z dnia 23 stycznia 2024 r. w sprawie sposobu realizacji czynności profilaktycznych, przekazywania, gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych w wyniku realizacji czynności profilaktycznych w AŚG z Oddziałem Zewnętrznym w Gdańsku-Przeróbce AŚG; nr 14/2023 w sprawie sposobu realizacji czynności profilaktycznych oraz przekazywania, gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych w wyniku realizacji czynności profilaktycznych w AŚG z Oddziałem Zewnętrznym w Gdańsku Przeróbce AŚG; nr 45/2021 w sprawie przekazywania, gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskiwanych w wyniku realizacji czynności profilaktycznych w AŚG; nr 46//2021 w sprawie sposobu realizacji czynności profilaktycznych w AŚG.

- d) inne czynności dot. rozpoznania środowiska osadzonych, w tym czynności prowadzące do oceny możliwości współpracy osadzonych z organami ścigania, których wykonano w roku: 2021 – 17, 2022 – 251, 2023 – 577, 2024 (do 30 czerwca) – 541.
2. Badaniami osobopoznawczymi oraz diagnostyką psychologiczną i psychiatryczną, które objęły następujące kategorie oddziaływań:
- a) czynności osobopoznawcze, dokumentowane w postaci notatek osobopoznawczych zarejestrowanych w CBDOPW, których sporządzono w roku: 2021 – 16 948 (w tym 1933 z rozmowy wstępnej), 2022 – 28 721 (w tym 2056 z rozmowy wstępnej, 2023 – 30 844 (w tym 2493 z rozmowy wstępnej), 2024 (do 30 czerwca) – 16 023 (w tym 1154 z rozmowy wstępnej);
- b) konsultacje i badania psychologiczne udokumentowane w CBDOPW i konsultacje psychiatryczne, których przeprowadzono w roku:
- 2021 – 3634 konsultacji psychologicznych, 230 badań psychologicznych zakończonych wydaniem opinii psychologicznej, 76 badań psychologicznych zakończony wydaniem orzeczenia psychologiczno-penitencjarnego oraz 1147 konsultacji psychiatrycznych;
 - 2022 – 4201 konsultacji psychologicznych, 300 badań psychologicznych zakończonych wydaniem opinii psychologicznej, 80 badań psychologicznych zakończony wydaniem orzeczenia psychologiczno-penitencjarnego oraz 1265 konsultacji psychiatrycznych;
 - 2023 – 5081 konsultacji psychologicznych, 320 badań psychologicznych zakończonych wydaniem opinii psychologicznej, 43 badań psychologicznych zakończony wydaniem orzeczenia psychologiczno-penitencjarnego oraz 1514 konsultacji psychiatrycznych;
 - 2024 (do 30 czerwca) – 2466 konsultacji psychologicznych, 177 badań psychologicznych zakończonych wydaniem opinii psychologicznej, 21 badań psychologicznych zakończony wydaniem orzeczenia psychologiczno-penitencjarnego oraz 785 konsultacji psychiatrycznych;
- c) wnioski o wydanie specjalistycznych opinii, których skierowano w roku: 2021 – dwa, 2022 – jeden, 2023 – wniosków nie kierowano, 2024 (do 30 czerwca) – jeden;
- d) wnioski o sporządzenie wywiadu środowiskowego, których sporządzono w roku: 2021 – 1437, 2022 – 163, 2023 – 2582, 2024 (do 30 czerwca) – 1140.

(akta kontroli str. 627-629, 631-632)

1.7.6. Osadzonych objętych programami z zakresu przeciwdziałania agresji i przemocy w poszczególnych latach było:

- 2021 – 23, przy 1457 osadzonych wg stanu na koniec roku;
- 2022 – 55, przy 1358 osadzonych wg stanu na koniec roku;
- 2023 – 56, przy 1505 osadzonych wg stanu na koniec roku;

- 2024 (do 30 czerwca) – 68, przy 1527 osadzonych wg stanu na 30 czerwca 2024 r.

(akta kontroli str. 628-629)

1.7.7. Dyrektor AŚG dysponował wiedzą na temat zachowań osadzonych stwarzających zagrożenie dla funkcjonariuszy i jednostki. Wynikało to z realizacji procedur wewnętrznych określonych w zarządzeniu Dyrektora nr 27/2024, w tym raportowania i wymiany informacji bezpośrednio oraz na odprawach penitencjarno-ochronnych i na odprawach kierownictwa jednostki. Na podstawie przekazywanych informacji i analiz, Dyrektor Aresztu inicjował i zarządzał procesem realizacji zadań ujętych w poszczególnych czynnościach profilaktycznych oraz wydawał szczegółowe dyspozycje dotyczące sposobu ich prowadzenia. Informacje ww. zakresie przekazywane były w formie notatki służbowej. Jak wyjaśnił Dyrektor, jeśli sytuacja tego wymagała, informacja taka mogła być przekazana niezwłocznie w formie ustnej bezpośrednio przełożonemu. Bezpośredni przełożony, Kierownik Działu Ochrony, odpowiedzialny za realizację czynności profilaktycznych, zapoznawał się z treścią notatki, następnie przedstawiał ją kierownikowi jednostki wraz z propozycjami podjętych działań lub czynności. Na podstawie otrzymanych informacji i analiz, Dyrektor inicjował i zarządzał procesem realizacji zadań ujętych w konkretnych czynnościach profilaktycznych. Kierownik Działu Ochrony sprawował bieżący nadzór nad przebiegiem zleconych czynności, odnotowując fakt ich realizacji oraz zakończenia, informując o powyższym Dyrektora. Najważniejsze czynności profilaktyczne dotyczące osadzonych odnotowywane były w CBDOPW oraz przechowywane w zasobie dokumentacyjnym działu ochrony.

(akta kontroli str. 1067, 1072, 1154-1161)

1.8. Postulaty organizacji związkowych i funkcjonariuszy

W okresie objętym kontrolą organizacje związkowe zrzeszające funkcjonariuszy AŚG²² nie kierowały do Dyrektora postulatów dotyczących potrzeb zmian organizacyjno-prawnych na terenie jednostki lub w SW, mających na względzie podniesienie standardów bezpieczeństwa funkcjonariuszy na służbie.

Zgłoszenia dotyczyły warunków socjalnych funkcjonariuszy, m.in. zapewnienia dystrybutorów z wodą w oddziałach mieszkalnych i miejscach pełnienia służby. Przedstawiciele związków stwierdzili, że ww. postulaty były rozpatrywane przez dyrektorów w trybie natychmiastowym, co do zasady zgodnie z oczekiwaniami, w ramach budżetu, którym dysponował AŚG.

W ocenie przedstawicieli organizacji związkowych zmiany organizacyjne, wdrożone w więziennictwie po incydencie w Zakładzie Karnym w Rzeszowie, zostały bezzwłocznie wprowadzone w AŚG, w związku z czym nie zgłaszano uwag związanych z poprawą bezpieczeństwa funkcjonariuszy podczas służby. Bezpieczeństwo funkcjonariuszy jest na wysokim poziomie i zostały wprowadzone wszystkie rozwiązania prawno-organizacyjne w tym zakresie.

(akta kontroli str.636-639)

1.9. Realizacja szkoleń i ćwiczeń przygotowujących funkcjonariuszy do podejmowania stosownych działań w sytuacjach kryzysowych.

1.9.1. Zgodnie z Komunikat Nr 23 Ministra Finansów w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych – w szczególności standard

²² NSZZ Funkcjonariuszy i Pracowników Więziennictwa oraz NSZZ Funkcjonariuszy i Pracowników SW.

A 2, B7, B8, B 9, oraz Poleceniem Zastępcy DGSW – pismo z dnia 27 kwietnia 2022 r. BOG.O70.40.2.2022.KS Dyrektor AŚG zobowiązany był do przeprowadzenia szkoleń funkcjonariuszy i pracowników AŚG.

W okresie objętym kontrolą ćwiczenia ochronne w AŚG, zgodnie z wytycznymi zostały zrealizowane w dniach: 26 listopada 2019 r., 26 października 2020 r., w dniach od 10 do 13 sierpnia 2021 r., 6 października 2022 r., 28 listopada 2023 r., 30-11- 2023 r. (Oddział Zewnętrzny w Gdańsk-Przeróbka), 8-05-2024 r. (Oddział Zewnętrzny w Gdańsk-Przeróbka). Ćwiczenia realizowano w oparciu o uprzednio przygotowane konspekty, a z ich realizacji sporządzano sprawozdania.

(akta kontroli str. 640, 1066-1086, 1121-1306)

1.9.2. Do dnia 30 września 2022 r. szkolenia doskonalące obejmujące zagadnienia bezpieczeństwa i samoobrony funkcjonariuszy i pracowników AŚG przeprowadzono w następujących terminach:

- marzec 2022 r. - Samoobrona. Wzajemne ubezpieczanie się funkcjonariuszy i pracowników podczas wykonywania obowiązków służbowych. Zajęcia teoretyczne i praktyczne.

- czerwiec 2022 r. - Bezpieczeństwo i samoobrona z zasadami udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, używania i wykorzystywania środków przymusu bezpośredniego w warunkach jak najbardziej zbliżonych do warunków pełnienia służby - szkolenie o charakterze praktycznym.

Szkoleniami objęto 437 funkcjonariuszy; 43 było nieobecnych. Nieobecności były spowodowane długotrwałą absencją - urlopy macierzyńskie, wychowawcze, delegacje, planowane urlopy wypoczynkowe. Wszyscy funkcjonariusze, którzy powrócili z absencji, zostali przeszkoleni w późniejszym terminie.

(akta kontroli str. 1066-1086, 1121-1306)

1.9.3. Do końca 2023 r. szkoleniami obejmującym zagadnienia bezpieczeństwa i samoobrony zostali objęci wszyscy funkcjonariusze pracownicy przebywający w tym okresie w służbie. Powodem braku przeszkolenia w wyznaczonym terminie była długotrwała absencja. Szkoleniem objęto 437 funkcjonariuszy; 43 było nieobecnych. Nieobecności były spowodowane długotrwałą absencją - urlopy macierzyńskie, wychowawcze, delegacje, planowane urlopy wypoczynkowe. Wszyscy funkcjonariusze, którzy powrócili z absencji, zostali przeszkoleni w późniejszym terminie.

(akta kontroli str. 1066-1086, 1121-1306)

1.9.4. Szkolenia dotyczące bezpieczeństwa funkcjonariuszy również zostały zaplanowane oraz przeprowadzone w 2024 r. w niżej wymienionych terminach oraz zakresach:

- w lutym 2024 r.
- Użycie środków przymusu bezpośredniego, samoobrony oraz udzielanie pierwszej pomocy w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia.
- Doskonalenie praktycznych umiejętności podległych funkcjonariuszy w użyciu lub wykorzystaniu środków przymusu bezpośredniego i podstawy samoobrony.
- Prewencyjne użycie kajdanek i właściwe ich zakładanie .

- Doskonalenie praktycznych umiejętności podległych funkcjonariuszy w użyciu lub wykorzystaniu środków przymusu bezpośredniego (sposób przeprowadzenia kontroli: osobistej, pobieżnej, wzajemne ubezpieczanie się, przebijanie osadzonego w sorty skarbowe).

Wszyscy funkcjonariusze pracownicy przebywający w tym okresie w służbie brali udział w szkoleniu. Powodem braku przeszkolenia w wyznaczonym terminie była długotrwała absencja.

- w czerwcu 2024 r.

- Użycie lub wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego. Wyprowadzenie agresywnego osadzonego z celi mieszkalnej / pomieszczenia (dobór odpowiednich środków przymusu bezpośredniego, odpowiedni podział zadań, przeprowadzenie instruktażu) i umieszczenie go w celi zabezpieczającej.

- Przebijanie osadzonych w sorty skarbowe, wykonywanie kontroli osobistej przy właściwym zabezpieczeniu osadzonego i wzajemnym ubezpieczeniu się.

- Prewencyjne użycie kajdanek i właściwe ich zakładanie.

- Właściwa kontrola zachowania osadzonych przez wizjer w drzwiach celi (omówienie zasady kontroli, właściwego otwarcia drzwi pomieszczenia, w którym przebywają osoby pozbawione wolności).

- we wrześniu 2024 r.

- Właściwe zabezpieczenie zakładów karnych/aresztów śledczych w celu zapobieżenia prób ucieczki przez osoby pozbawione wolności z terenu jednostki.

- Właściwe reagowanie funkcjonariuszy/pracowników w sytuacjach kryzysowych.

- Właściwe reagowanie i podejmowanie działań w sytuacji wzbudzenia sygnalizacji alarmowej na terenie jednostki penitencjarnej.

- Działanie funkcjonariuszy/pracowników w sytuacji wykrycia uszkodzeń w zabezpieczeniach techniczno-ochronnych.

- w październiku 2024 r.

- Bezpieczeństwo funkcjonariusza w trakcie pełnienia służby: wzajemne ubezpieczanie się w kontaktach z osadzonymi, wyposażenie w środki ochrony osobistej, wyposażenie w osobiste sygnalizatory alarmowe, elementy samoobrony i reagowanie w sytuacjach kryzysowych.

(akta kontroli str. 640, 1066-1086, 1121-1306)

1.9.5. Jak wyjaśnił Dyrektor, podczas odpraw funkcjonariuszy działu ochrony, które poprzedzają rozpoczęcie każdej służby, na bieżąco omawiane oraz utrwalane są obowiązujące przepisy oraz praktyczne zagadnienia związane z codziennym pełnieniem służby, mające wpływ na bezpieczeństwo oraz porządek w jednostce. Odprawy takie prowadzone są przez dowódcę zmiany lub przez kierownika działu ochrony. Doraźnie w odprawach uczestniczy zastępca dyrektora odpowiedzialny za dział ochrony. Uczestniczący w odprawie funkcjonariusze zapoznawani są z ważnymi wydarzeniami w jednostce lub w innych jednostkach penitencjarnych, z przedsięwzięciami planowanymi podczas przebiegu służby. Na odprawach sprawdzana jest znajomość obowiązujących i wymaganych przepisów oraz procedur, udzielane są instruktaże, przeprowadzane są ćwiczenia przypominające oraz szkolenia poprawiające bezpieczeństwo funkcjonariuszy i osadzonych np. prawidłowe

kajdankowanie, przeprowadzanie kontroli pobieżnej i osobistej, wzajemne ubezpieczanie się, chwytły transportowe i obezwładniające.

Nie dokumentuje się przebiegu odpraw przed rozpoczęciem służby. Dokumentowaniu z odpraw podlegają jedynie sytuacje, które mogą mieć wpływ na zapewnienie właściwego toku służby np. nieobecność funkcjonariusza, niedopuszczenie funkcjonariusza do pełnienia służby.

(akta kontroli str. 1066-1086, 1121-1306)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W AŚG opracowano kolejne instrukcje ochronne nie dysponując protokołem rozpoznania, co było niezgodnie z § 13 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ochrony a następnie § 10 ust. 1 zarządzenia 2/23 DGSW i zarządzenia 69/23 DGSW.

Dyrektor wyjaśnił, że obecne kierownictwo jednostki i działu ochrony nie posiada informacji pozwalających na jednoznaczne stwierdzenie czy rozpoznanie całej jednostki zostało przeprowadzone, a jeżeli tak to kiedy. W posiadanej dokumentacji, w tym dostępnej dokumentacji archiwalnej, nie ujawniono dokumentu rozpoznania całej jednostki. W związku ze specyfiką realizowanych zadań oraz zakresem prowadzonej dokumentacji, na chwilę obecną nie jest możliwe przedstawienie wnioskowanych informacji w zakresie aktualnego rozpoznania jednostki. Administracja jednostki podejmie niezwłocznie działania celem uzupełnienia brakujących dokumentów. Obowiązujące w okresie objętym kontrolą instrukcje ochronne opierały się w niezbędnym zakresie na bieżącej analizie w oparciu o uwagi kadry kierowniczej. Kolejne dokumenty opierały się na poprzednio obowiązujących instrukcjach oraz na aktualnie obowiązujących przepisach, które regulowały ich tworzenie oraz merytoryczną zawartość szeroko pojętego dokumentu. Zgodnie z § 4 Wytycznych nr 5/2013 w dniach 3-10 marca 2022 r. powołana przez Dyrektora AŚG komisja przeprowadziła przegląd pomieszczeń oraz terenu jednostki w celu zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonariuszom i pracownikom w AŚG z Oddziałem Zewnętrznym w Gdańsku-Przeróbce. Przegląd zakończył się sporządzeniem protokołu, który uwzględnia podjęcie konkretnych działań w opisanych zakresach, z wyznaczoną osobą odpowiedzialną oraz terminem ich realizacji.

(akta kontroli str.1066 - 1086)

2. W AŚG nie przeprowadzono na podstawie protokołu rozpoznania jednostki analizy zagrożeń, co było niezgodnie z § 4 ust. 1 wytycznych DGSW nr 4/2013 a następnie § 4 ust. 1 wytycznych DGSW nr 4/2022, zgodnie z którymi analizę zagrożeń przeprowadza się na podstawie protokołu rozpoznania jednostki.

Dyrektor Aresztu wyjaśnił, że jednostka nie dysponuje dokumentami wskazującymi na przeprowadzenie w AŚG przed rokiem 2022 r. analizy zagrożeń w zakresie wyposażenia w zabezpieczenia elektroniczne. Wskazał, że tym samym można uznać, iż analiza taka w myśl wskazanych wytycznych nie została wcześniej przeprowadzona. Dział łączności i informatyki na podstawie odrębnych przepisów zobligowany jest do przeprowadzenia analizy ryzyka i określenia zagrożeń mogących wystąpić w obszarze działania systemów informatycznych, łączności i zabezpieczeń elektronicznych i taką analizę raz w roku przygotowuje. Uznać należy, że

jednym z powodów braku w jednostce dokumentu pn.: „Analiza zagrożeń” sporządzonego ściśle wg wytycznych, jest brak protokołu rozpoznania jednostki na podstawie którego wskazany dokument powinien powstać. Zgodnie z obecnie obowiązującymi wytycznymi DGSW nr 6/2024, do 30 kwietnia 2025 r. należy przeprowadzić analizę zagrożeń oraz podział jednostki na strefy ochronne wraz z określeniem wymagań funkcjonalnych dla każdej z nich. Nowe wytyczne określają osobę, która jest odpowiedzialna za przeprowadzenie analizy zagrożeń, oraz wskazują jako dokumentację wyjściową dla analizy i strefowania plan sytuacyjny stanowiący załącznik instrukcji ochronnej.

(akta kontroli str. 1066, 1071, 1078-1079, 1219-1248, 1346)

3. W AŚG konserwacja systemu kontroli dostępu oraz systemu telewizji dozorowej, stanowiących systemy zabezpieczenia elektronicznego jednostki, wykonywana była niezgodnie z § 20 wytycznych DGSW nr 4/2022 SW. Przegląd techniczny systemu telewizji dozorowej i systemu kontroli dostępu wykonywany (i protokolowany) był raz w roku na podstawie zarządzenia DGSW nr 56/2012 z dnia 22 sierpnia 2022 r. w sprawie szczegółowych zasad eksploatacji i rozwoju systemów łączności i zabezpieczeń elektronicznych w jednostkach organizacyjnych SW, co pozostawało niewystarczające dla spełnienia wymagań, określonych w § 20 wytycznych DGSW nr 4/2022, ponieważ:
- § 3 ust. 9 zarządzenia 56/2012 DGSW stanowił o sprzęcie i jego czyszczeniu, a § 6 ust. 4 zarządzenia 65/2012 DGSW o corocznych przeglądach sieci zabezpieczeń;
 - § 20 wytycznych DGSW nr 4/2022 stanowił o konserwacji systemów i jej zakresie oraz terminach; § 20 ust. 1 tych wytycznych przewidywał, że konserwacja powinna być przeprowadzana nie rzadziej niż w okresach zgodnych z wymaganiami dotyczącymi danego systemu, zgodnie z przewidzianymi w normach czasookresami, a jeżeli takiego czasookresu nie przewidziano – wówczas nie rzadziej niż co 6 miesięcy;
 - w § 3 ust. 1 wytycznych DGSW nr 4/2022 określono, iż systemami zabezpieczenia elektronicznego jednostki były: system SSWiN, system KD oraz system CCTV - wszystkie te systemy podlegały obowiązkowi wykonywania konserwacji w sposób określony w ww. wytycznych;

Konserwację systemów zabezpieczeń elektronicznych przeprowadzano w cyklu ciągłym i na bieżąco, półroczne interwały wykonywania konserwacji, zgodnie z § 20 ww. wytycznych, utrzymywano jednak wyłącznie w przypadku systemu SSWiN - z pominięciem systemu KD oraz systemu CCTV.

Dyrektor Aresztu oraz kierownik Działu Łączności i Informatyki wskazali, że zapis dotyczący konserwacji systemów określony w § 20 ww. wytycznych interpretowany był przez Dział Łączności i Informatyki jako okresowa konserwacja systemu alarmowego SSWiN, na co wskazywało słownictwo zawarte w punktach opisujących zakres konserwacji, ponieważ systemy kontroli dostępu oraz systemy telewizji dozorowej nie posiadają w swojej strukturze: urządzeń uruchamianych ręcznie, połączeń giętkich, centrali alarmowej, urządzeń transmisji alarmu przy współpracy z odpowiednią władzą albo centrum odbiorczym, sygnalizatorów dźwiękowych/światlnych. Zatem zakres ten dotyczył systemu alarmowego i nie miał zastosowania

w systemach CCTV czy KD, dla których były tworzone karty urządzeń w momencie ich instalacji – modernizacji. W kartach na bieżąco odnotowywano wszelkie prace modernizacyjne, sprawdzanie działania systemu, czyszczenie, konserwację czy naprawy. Wszystkie systemy były i obecnie są utrzymywane przez 24 godziny na dobę w stanie całkowitej gotowości, a wszelkie usterki usuwane są niezwłocznie.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, z dniem 1 listopada 2024 r. utraciły moc wytyczne DGSW nr 4/2022, stanowiące wyznacznik przytoczonej nieprawidłowości. W nowych wytycznych DGSW nr 6/2024, w § 20 wskazano, że szczegółowe zasady eksploatacji i konserwacji systemów zabezpieczeń elektronicznych zostały określone w obowiązującym zarządzeniu DGSW w sprawie szczegółowych zasad eksploatacji i rozwoju systemów łączności i zabezpieczeń elektronicznych w jednostkach (zarządzenie DGSW nr 76/2024 DGSW z dnia 23 października 2024 r.).

(akta kontroli str. 242-329, 1219-1234, 1307-1345, 1347-1362)

OCENA CZĄSTKOWA

W okresie objętym kontrolą w AŚG podejmowano właściwe działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonariuszy podczas wykonywania obowiązków służbowych. Przygotowanie Aresztu pod względem organizacyjnym, kadrowym, finansowym i prawnym zmierzało do zapewnienia funkcjonariuszom bezpieczeństwa podczas wykonywania obowiązków służbowych. Dyrekcja podejmowała działania w celu pozyskania środków finansowych na zakup sprzętu i wyposażenia służącym bezpieczeństwu funkcjonariuszy. Wprowadzono procedury określające dopuszczalne zachowania osadzonych i tymczasowo aresztowanych w celu zapewnienia bezpieczeństwa na terenie AŚG oraz w trakcie czynności konwojowych. AŚG wyposażono w system zabezpieczeń elektronicznych oraz dokonywano jego modernizacji, a funkcjonariuszy w indywidualne środki bezpieczeństwa i przymusu bezpośredniego. Stan kadrowy zapewniał pełną obsadę stanowisk w dziale ochrony. Dyrektor wdrożył procedury mające na celu rozpoznawanie przyczyn i skali problematyki związanej z zagrożeniem bezpieczeństwa funkcjonariuszy podczas wykonywania obowiązków służbowych. Funkcjonariusze uczestniczyli w szkoleniach przygotowujących do podejmowania stosownych działań w sytuacjach kryzysowych. Podejmowano kolejne działania w celu pozyskania środków finansowych na realizację zidentyfikowanych potrzeb w zakresie doposażenia AŚG techniczne środki bezpieczeństwa. Omawiano kwestie bezpieczeństwa jednostki i funkcjonariuszy np. w toku odpraw penitencjarno-ochronnych oraz odpraw kierownictwa Aresztu. Realizowano czynności profilaktyczne w celu zminimalizowania ryzyka wystąpienia zagrożenia dla funkcjonariuszy AŚG.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły opracowania instrukcji ochronnej bez protokołu rozpoznania jednostki oraz nieprzeprowadzenia analizy zagrożeń jednostki na podstawie protokołu rozpoznania, a także wykonywaniem konserwacji części systemów zabezpieczeń elektronicznych jednostki z pominięciem właściwych wytycznych DGSW.

OBSZAR	2. Realizacja zadań dotyczących zapewnienia funkcjonariuszom bezpieczeństwa podczas wykonywania obowiązków służbowych
Opis stanu faktycznego	2.1. Kierowanie funkcjonariuszy z administracji do zadań ochrony W okresie objętym kontrolą odnotowano 182 przypadki kierowania funkcjonariuszy administracji do realizacji zadań ochronnych, w tym 145 w 2022 r., 25 w 2023 r. i 12 do 30 czerwca 2024 r.²³ W 2022 r. 36 przypadków związane było z zarządzeniem nr 73/2022 r. Dyrektora AŚG z dnia 16 września 2022 r. w sprawie wprowadzenia wzmocnienia sposobu ochrony na terenie AŚG. Ww. funkcjonariusze administracji realizowali zadania związane z realizacją widzeń oraz wzmocnieniem sposobu ochrony²⁴. Dyrektor wyjaśnił, że we wrześniu 2022 r., w związku z wprowadzeniem nowych przepisów oraz obostrzeń dla osadzonych, wynikających z aktualizacji regulacji prawnych, na podstawie decyzji kierownictwa, funkcjonariusze administracyjni zostali skierowani do pełnienia zadań ochronnych. Celem tych działań było wzmocnienie sposobu ochrony w jednostce oraz zapewnienie odpowiedniego nadzoru nad przestrzeganiem nowych wymogów i regulacji dotyczących osadzonych. Kolejną kwestią była konieczność zapewnienia właściwego sposobu realizacji widzeń w Oddziale Zewnętrznym Gdańsk-Przeróbka AŚG. Wprowadzono grafiki pełnienia dyżurów przez funkcjonariuszy administracyjnych. Grafiki te obejmowały poszczególne tygodnie i wskazywały osoby odpowiedzialne za obsługę widzeń. Funkcjonariusze administracyjni byli odpowiednio wcześniej zapoznawani z ustalonymi grafikami, aby zapewnić płynność funkcjonowania ich działów. Miało to wpływ na realizację widzeń oraz ich zgodność z obowiązującymi przepisami i standardami ochrony. (akta kontroli str. 641- 657, 1066 - 1086) 2.2. Wypełnianie przez Dyrektora zadań w zakresie zapewnienia podległym mu funkcjonariuszom i pracownikom bezpieczeństwa podczas wykonywania obowiązków służbowych 2.2.1. W okresie objętym kontrolą modyfikacje sposobu ochrony AŚG polegały głównie na aktualizacji dokumentów wchodzących w skład instrukcji ochronnych²⁵ oraz doraźnej akceptacji odstępstw od instrukcji wynikających z nieplanowanych absencji funkcjonariuszy. W toku kontroli badaniem objęto książki przebiegu służby orazienne rozkłady czasu służby dla losowo wybranych tygodni z lat 2021-2024. W wyniku porównania zapisów ww. dokumentów stwierdzono m.in., że każdorazowo w przypadku absencji funkcjonariuszy, a co za tym idzie niepełnej w stosunku do instrukcji ochronnej i dziennego rozkładu czasu służby obsady zmiany, po akceptacji Dyrektora dokonywano doraźnego dostosowania obsady stanowisk i sposobu pełnienia służby (wprowadzenie rotacji i zmian przedziałów dla funkcjonariuszy) w celu zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonariuszy na służbie lub podejmowano działania w celu uzupełnienia składu zmiany.

²³ W latach 2019 – 2021 nie odnotowano takich przypadków.

²⁴ W tym m.in. wzmocnienie odsady wejścia do jednostki, zadania patrolowe, zadania obserwacyjne.

²⁵ Zmiany obowiązujących w AŚG instrukcji ochronnych opisano w pkt 1.1.5.

W badanej próbie, w zakresie absencji funkcjonariuszy pełniących służbę w trybie wielozmianowym (zmiana dzienna i nocna) odnotowano niżej wskazaną liczbę absencji w okresach:

- 18 – 25 lipca 2021 r. – siedem przypadków absencji (pięć razy jednego funkcjonariusza i dwa razy dwóch) oraz dwa przypadki uzupełnienia składu zmiany po 1 funkcjonariuszu,
- 29 maja – 5 czerwca 2022 r. - 13 przypadków absencji (sześć razy jednego funkcjonariusza, sześć razy dwóch, jeden raz trzech) oraz dwa przypadki uzupełnienia składu zmiany po jednym funkcjonariuszu,
- 16 – 23 kwietnia 2023 r. - osiem przypadków absencji (sześć razy jednego funkcjonariusza i dwa razy dwóch), nie było przypadków uzupełnienia składu zmiany,
- 25 lutego – 03 marca 2024 r. - siedem przypadków absencji (pięć razy jednego funkcjonariusza i dwa razy dwóch) oraz pięć przypadków uzupełnienia składu zmiany (jeden raz o dwóch funkcjonariuszy i cztery razy o jednego funkcjonariusza).

Dyrektor wyjaśnił, że na podstawie § 16 zarządzenia nr 69/23 DGSW kierownik jednostki może doraźnie zmienić liczbę stanowisk przewidzianą w instrukcji ochronnej lub liczbę funkcjonariuszy wykonujących na nich zadaniach. W czasie nieobecności kierownika jednostki organizacyjnej, dowódca zmiany może zmienić przydział stanowisk funkcjonariuszy działu ochrony, ustalony grafikiem rozkładu czasu służby działu ochrony. Dowódca zmiany może doraźnie nie wystawić wszystkich stanowisk ustalonych grafikiem. Dokonanie tych zmian dokumentuje się w książce przebiegu służby dowódcy zmiany, podając ich przyczyny i zakres. W praktyce absencja funkcjonariuszy i w związku z tym niepełna obsada stanowisk była każdorazowo uzgadniana przez dowódcę zmiany z kierownikiem jednostki organizacyjnej, który w rozmowie z dowódcą zmiany, uwzględniając aktualną informację o sytuacji w jednostce, doraźnie oceniał ryzyko związane z absencją i akceptuje je lub nie. Dokonane zmiany - brak wszystkich stanowisk - wynikały z akceptacji ryzyka, które musiało być wówczas szacowane jako niskie, i nie miały wpływu na bezpieczeństwo jednostki oraz nie przyczyniły się do powstania nieprzewidzianych zdarzeń.

Dyrektor wskazał ponadto, że Książki przebiegu służby wskazują, iż absencja funkcjonariuszy nie miała wpływu na bezpieczeństwo pełniących służbę. Jak wyżej opisano, każda nieobecność funkcjonariusza i w związku z tym niepełna obsada stanowisk była uzgadniana i zatwierdzana przez kierownika jednostki. Ponadto z analizy stanowisk wynika, iż niepełna obsada stanowisk ochronnych była nieznaczna i wynosiła średnio od 1 do 2 funkcjonariuszy. W przypadku konieczności zapewnienia ciągłości służby na danym stanowisku każda absencja, zmiana na stanowisku czy potrzeba wsparcia dodatkowego funkcjonariusza dokonywana była w uzgodnieniu z kierownikiem jednostki organizacyjnym po jego zapoznaniu się z sytuacją panującą w jednostce. W przypadku wcześniejszego powzięcia informacji, tzn. jeszcze przed rozpoczęciem służby funkcjonariusza, dokonywano korekty grafiku i wyznaczono w jego miejsce innego funkcjonariusza. Jednakże w sytuacjach nagłych, niedających się przewidzieć, na bieżąco analizowano kwestie bezpieczeństwa jednostki i ewentualnego uzupełnienia kadry. Stanowiska ochronne w bezpośrednim kontakcie z osadzonym oraz mające bezpośrednio wpływ na bezpieczeństwo funkcjonariuszy są wspierane stanowiskami „rezerwa składu zmiany”. W przypadku absencji funkcjonariusza zastępowany jest on funkcjonariuszem „rezerwy składu zmiany”, z uwzględnieniem odpowiednich umiejętności, stażu i

doświadczenia. W przypadku wystąpienia sytuacji nieplanowanych w jednostce, kierownik jednostki lub zastępujący go poza godzinami pracy administracji jednostki - dowódca zmiany, może wezwać do pełnienia służby funkcjonariusza wyznaczonego do pełnienia dyżuru telefonicznego.

W okresie objętym kontrola w AŚG obowiązywały niżej wymienione wersje instrukcji ochronnej:

- 2019 - stworzona na podstawie rozporządzenia w sprawie ochrony, zawierająca:

1. Zestawienie stanowisk z dni 31 maja 2019 r., 21 kwietnia 2020 r. , 8 listopada 2021 r.
2. Procedury ochronne i alarmowania obowiązujące w AŚG z 25 lutego 2019 r. i 22 czerwca 2021 r.
3. Wykaz i opis odstępstw od sposobu ochrony w AŚG z 25 lutego 2019 r.
4. Plan sytuacyjny (brak daty zatwierdzenia)
5. Procedury postępowania w przypadku ujawnienia podejrzanego przesyłki z 29 kwietnia 2019 r.
6. Instrukcje stanowiskowe.

- 2022 – stworzona na podstawie rozporządzenia w sprawie ochrony oraz aktualizacje na podstawie zarządzenia nr 2/23 DGSW zawierająca:

1. Zestawienie stanowisk z 22 listopada 2022 r.
2. Procedury ochronne i alarmowania obowiązujące w AŚG z 12 maja 2022 r.
3. Wykaz i opis odstępstw od sposobu ochrony w AŚG z 10 lutego 2023 r. (zarządzenie nr 2/23 DGSW).
4. Plan sytuacyjny 30.03.2023 (zarządzenie nr 2/23 DGSW).
5. Program profilaktyki substancji 25.01.2023 (zarządzenie DGSW 2/23).
6. Instrukcje stanowiskowe.

- 2023 - stworzona na podstawie zarządzenia nr 2/23 DGSW oraz aktualizacje na podstawie zarządzenia nr 69/23 DGSW zawierająca:

1. Charakterystyka jednostki penitencjarnej - AŚG z 31 maja 2023 r. i 15 grudnia 2023 r., (zarządzenie nr 2/23 DGSW, aktualizacja - zarządzenie nr 69/23 DGSW)
2. Zabezpieczenia –techniczno-ochronne z 31 maja 2023 r. i 15 grudnia 2023 r., (zarządzenie nr 2/23 DGSW, aktualizacja - zarządzenie nr 69/23 DGSW)
3. Opis procedur w AŚG z Oddziałem Zewnętrznym Gdańsku-Przeróbce AŚG z 26.05.2023 r. (zarządzenie nr 2/23 DGSW)
 - Wzajemne ubezpieczanie się funkcjonariuszy i pracowników w czasie wykonywania zadań
 - Alarmowanie w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia
 - Reagowanie w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia

4. Zestawienie stanowisk z 28 kwietnia 2023 r. i 26 maja 2023 r., (zarządzenie nr 2/23 DGSW)
5. Instrukcje stanowiskowe (zarządzenie nr 2/23 DGSW, aktualizacje zarządzenie nr 69/23 DGSW)
6. Plan sytuacyjny z 23 maja 2023 r. (zarządzenie nr 2/23 DGSW)
7. Wykaz i opis odstępstw od sposobu ochrony w AŚG z 26 maja 2023 r. (zarządzenie nr 2/23 DGSW)
8. Procedury działań ochronnych i alarmowania w AŚG z 26 maja 2023 r. (zarządzenie nr 2/23 DGSW)
9. Program profilaktyki substancji z 26 maja 2023 r. (zarządzenie nr 2/23 DGSW)
10. Wykaz radiotelefonów z 25 stycznia 2022 r.

- 2024 - stworzona na podstawie zarządzenia nr 69/23 DGSW zawierająca:

1. Opis i przeznaczenie jednostki organizacyjnej z 24 stycznia 2024 r., (zarządzenie nr 69/23 DGSW)
2. Opis zabezpieczeń –techniczno-ochronnych, zabezpieczeń elektronicznych, sposób wykorzystania łączności bezprzewodowej z 24 stycznia 2024 r. (zarządzenie nr 69/23 DGSW)
3. Opis procedur wzajemnego ubezpieczania się funkcjonariuszy i pracowników w czasie wykonywania zadań oraz alarmowania i reagowania w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia z 15 stycznia 2024 r. (zarządzenie nr 69/23 DGSW)
4. Zestawienie stanowisk z 27 grudnia 2024 r. (zarządzenie nr 69/23 DGSW)
5. Instrukcje stanowiskowe (zarządzenie nr 69/23 DGSW)
6. Plan sytuacyjny z 24 stycznia 2024 r. (zarządzenie nr 69/23 DGSW)
7. Wykaz i opis odstępstw od sposobu ochrony w AŚG 24 stycznia 2024 r. (zarządzenie nr 69/23 DGSW)
8. Procedury działań ochronnych i alarmowania w AŚG z 24 stycznia 2024 r. (zarządzenie nr 69/23 DGSW)
9. Dane teleadresowe funkcjonariuszy i pracowników z 19 listopada 2024 r. (zarządzenie nr 69/23 DGSW)
10. Listy alarmowe (zarządzenie nr 69/23 DGSW)
11. Dokumenty określające system współdziałania sił wsparcia w AŚG
12. Procedury postępowania funkcjonariuszy AŚG oraz Oddziału Zewnętrznego Gdańsku-Przeróbce AŚG w przypadku ucieczki osadzonego z terenu jednostki z 16 maja 2022 r. (RMS)
13. Procedury postępowania w przypadku ujawnienia podejrzanego przesyłki w Areszcie Śledczym w Gdańsku oraz Oddziale Zewnętrznym Gdańsku-Przeróbce AŚG z 16 maja 2022 r. (RMS)
14. Program profilaktyki substancji 11 marca 2024 r. (zarządzenie nr 69/23 DGSW)

15.Sposób prowadzenia korespondencji głosowej, katalog zdarzeń podlegających obowiązkowemu zgłoszeniu SłRSW oraz dopuszczalnych wiadomości tekstowych w AŚG z 4 października 2024 r.

(akta kontroli str.166-182, 554-578, 659-676, 719, 1066-1107)

2.2.2. W Okresie objętym kontrolą Dyrektor właściwie zrealizował swoje zadania określone w § 42 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ochrony, a następnie § 59 ust. 1 zarządzenia nr 2/23 DGSW oraz wynikające z instrukcji ochronnej, polegające na: zatwierdzaniu instrukcji stanowiskowych (z uwzględnieniem wymogów wynikających z § 3 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ochrony, a następnie § 61 ust. 3 zarządzenia nr 2/23 DGSW); zatwierdzaniu rozkładu służby działu ochrony; organizowaniu rozpoznania nastrojów i atmosfery wśród osadzonych oraz ich zamiarów godzących w porządek i bezpieczeństwo; zarządzania przeprowadzaniem kontroli generalnych; określania sposobów zabezpieczania zatrudnienia, widzeń, spacerów, kąpieli, zakupów, zajęć kulturalno-oświatowych, sportowych, usług religijnych, a także zbiorowych zajęć.

(akta kontroli str.129-167446-578, 667-676)

2.2.3. W latach 2021 - 2024 (do 30 czerwca) w jednostce, w ramach działań prewencyjnych, przeprowadzono 14 kontroli generalnych: w 2021 r. - jedną, w 2022 r. - osiem (kontrole prowadzono w okresie 24 października 2022 r. do 25 listopada 2022 r. i z uwagi na obostrzenia sanitarne związane z panującym w kraju stanem pandemicznym, w celu ograniczenia możliwości rozprzestrzeniania się wirusa, prowadzono je etapami, każda na ograniczonym obszarze jednostki, na podstawie § 72 ust. 6 rozporządzenia w sprawie ochrony, w 2023 r. - cztery, z tego dwie w Oddziale Zewnętrznym oraz w 2024 r. - jedną. Kontrole przeprowadzano w pomieszczeniach i celach mieszkalnych, gdzie na stałe lub czasowo przebywają osadzeni. W trakcie czynności kontrolnych dokonywano oceny stanu technicznego pomieszczeń, stanu ich wyposażenia, w tym sprawności infrastruktury technicznej. Sprawdzano pomieszczenia i rewidowano osadzonych na okoliczność posiadania przedmiotów niedozwolonych, a także poddawano niektórych osadzonych testom na obecność w organizmie substancji odurzających. W celu wykrycia posiadania przez osadzonych ww. substancji, korzystano z psów specjalnych.

Po zakończeniu kontroli generalnej, sporządzano sprawozdanie (zatwierdzane przez Dyrektora lub Wicedyrektora Aresztu) oraz protokół kontroli generalnej²⁶, które podpisywał Dyrektor lub Wicedyrektor Aresztu. Protokoły kontroli generalnych przeprowadzanych od 2023 roku zawierały informacje wymagane art. 223f § 14 Kodeksu karnego wykonawczego, w tym wskazanie podstawy faktycznej przeprowadzenia kontroli.

W wyniku przeprowadzonych kontroli generalnych: stwierdzono szereg usterek o charakterze bytowym, które dotyczyły stanu technicznego pomieszczeń oraz ich wyposażenia²⁷, nie stwierdzono przypadków odniesienia obrażeń przez funkcjonariuszy, nie odnotowano sytuacji posiadania przez osadzonych przedmiotów niedozwolonych, wskazano na cztery przypadki pozytywnych

²⁶ Protokoły kontroli generalnych zgodnych ze wzorem określonym w załączniku nr 3 do Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie szczegółowego sposobu przeprowadzania kontroli skazanych, tymczasowo aresztowanych, miejsc i przedmiotów oraz określenia wzorów protokołów tych kontroli (Dz. U. poz. 2701), sporządzono w przypadku pięciu kontroli tj. po kontrolach przeprowadzonych od 2023 r.

²⁷ Wykaz stwierdzonych usterek i nieprawidłowości adnotowano w sporządzanych przez funkcjonariuszy notatkach służbowych i częściowych protokołach kontroli, a także z wykorzystaniem rejestru elektronicznego.

wyników testów na obecność w organizmie osadzonego substancji niedozwolonej - co skutkowało podjęciem działań dyscyplinarnych wobec osadzonego jak skierowanie wniosku o nałożenie kary dyscyplinarnej. Wykaz usterek w kontrolowanych pomieszczeniach przekazywano kierownikowi działu kwatermistrzowskiego oraz kierownikowi działu informatyki i łączności, których zadaniem było ich wyeliminowanie.

W wyniku analizy treści sprawozdań końcowych oraz protokołów zbiorczych kontroli generalnych, nie stwierdzono, by te zawierały wnioski bezpośrednio związane z zapewnieniem bezpieczeństwa funkcjonariuszy. Formułowano wnioski, że stwierdzone ustereki w celach mieszkalnych i innych pomieszczeniach objętych kontrolą zostaną sukcesywnie usunięte przez Dział Kwatermistrzowski.

(akta kontroli str. 677-718)

2.2.4. Dyrektor AŚG w dniach 16 - 22 września 2022 r. zarządził wzmocnienie sposobu ochrony na terenie jednostki w związku z wprowadzeniem nowych przepisów oraz obostrzeń dla osadzonych, wynikających z aktualizacji regulacji prawnych. Na podstawie decyzji kierownictwa funkcjonariusze administracyjni zostali skierowani do pełnienia zadań ochronnych. Celem tych działań było wzmocnienie sposobu ochrony w jednostce oraz zapewnienie odpowiedniego nadzoru nad przestrzeganiem nowych wymogów i regulacji dotyczących osadzonych.

Wzmocnienie polegało na:

- wprowadzeniu dyżurów kadry kierowniczej poprzez pełnienie służby w systemie zmianowym, tj. 8:00 - 16:00 oraz 16:00 - 0:00, w tym także w soboty i niedziele,
- pełnienie służby (w dziale ochrony) przez funkcjonariuszy spoza działu ochrony w systemie zmianowym, tj. 8:00 - 16:00 oraz 16:00 - 0:00, w tym także w soboty i niedziele.

Łącznie w okresie objętym wzmocnieniem sposobu ochrony w dziale ochrony zadania wykonywało 130 funkcjonariuszy z pozostałych działów.

(akta kontroli str.1066-1107)

2.2.5. Na podstawie przepisów określonych w zarządzeniu DGSW nr 8/22 z dnia 23 lutego 2022 r. w sprawie procedur postępowania po ekspozycji zawodowej na czynnik szkodliwy w SW, liczba funkcjonariuszy korzystających z pomocy psychologicznej po zdarzeniu mogącym być źródłem silnego stresu w poszczególnych latach objętych kontrolą, kształtowała się następująco:

- w 2021 r. - ogółem 33, z tego: 32 z urzędu, jeden z inicjatywy własnej funkcjonariusza;
- w 2022 r. - ogółem 36, z tego: 29 z urzędu, siedem z inicjatywy własnej funkcjonariusza;
- w 2023 r. - ogółem 75, z tego: 72 z urzędu, trzy z inicjatywy własnej funkcjonariusza;
- w 2024 r. (do 30 czerwca) – ogółem 29, z tego: 26 z urzędu, trzy z inicjatywy własnej funkcjonariusza.

(akta kontroli str. 720-724)

2.2.6. W zakresie związanym z zapewnieniem bezpieczeństwa funkcjonariuszy i pracowników podczas wykonywania obowiązków służbowych, nadrzędne

jednostki SW przeprowadziły w Areszcie łącznie 30 kontroli (w 2021 r. – dziewięć kontroli, 2022 r. – sześć, 2023 r. – 11, I połowie 2024 r. – cztery). 12 kontroli przeprowadził OISW w Bydgoszczy, dziewięć – OISW w Gdańsku²⁸ oraz dziewięć – CZSW.

Wyniki 16 kontroli bezpośrednio dotyczyły zagadnień związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa funkcjonariuszy na służbie. Z tego 11 postępowań²⁹ zakończono nie formułując zaleceń pokontrolnych, natomiast w pozostałych pięciu postępowaniach³⁰, w wynikach kontroli wskazano na konieczność m.in.: poprawy oznakowania granicy stref i umocowania wyposażenia w dwóch dyżurkach oddziałowych, kierowania do obsługi konsoli dyspozytorskiej łączności radiowej stanowiska dowodzenia wyłącznie przeszkolonych funkcjonariuszy, przeprowadzenia okresowych szkoleń z obsługi: systemu łączności radiowej, obsługi radiotelefonów noszonych i przewoźnych, obsługi konsoli dyspozytorskiej łączności radiowej. Przykładowo w odniesieniu do kontroli realizowanej przez CZSW w 2022 r. w Oddziale

²⁸ Na mocy Zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie siedzib, terytorialnego zasięgu i szczegółowego zakresu działania dyrektorów okręgowych SW oraz struktury organizacyjnej OISW, z dniem 1 stycznia 2022 r. obowiązki przejął OISW w Bydgoszczy w związku z likwidacją OISW w Gdańsku.

²⁹ Prowadzone kontrole:

- 24 czerwca 2022 r. przez OISW w Bydgoszczy - Stopień realizacji zagadnień zw. z poprawą bezpieczeństwa w pomieszczeniach oddziałowych, psychologów i wychowawców;
- 24 listopada 2022 r. przez OISW w Bydgoszczy - Stopień realizacji poleceń zawartych w pismach DGSW BDG.070.40.2022.KS z dnia 26 kwietnia 2022 r. i Zastępcy DGSW BDG.070.40.2.2022.KS z dnia 27 kwietnia 2022 r.;
- 14 czerwca 2023 r. przez CZSW - Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonariuszom w oddziałach mieszkalnych w tym, wyposażenie pomieszczeń w instalację alarmową, wyposażenie funkcjonariuszy w środki przymusu bezp. i urz. alarmowe oraz przez OISW w Bydgoszczy - Sposób funkcjonowania jednostki w zw. z poprawą bezp. funkcjonariuszy i pracowników;
- 23 sierpnia 2023 r. przez CZSW - Realizacja poleceń DG SW w zakresie bezpieczeństwa funkcjonariuszy oraz funkcjonowanie wybranych zabezpieczeń techniczno-ochronnych w OZ Gd.-Przeróbka;
- 13 października 2023 r. przez OISW w Bydgoszczy - Sposób realizacji zadań zw. m.in. z poprawą bezpieczeństwa i panującą w jednostce atmosferą oraz sprawdzenie sygnalizacji alarmowej i napadowej w dyżurkach;
- 18 grudnia 2023 r. przez CZSW - Realizacja tzw. „Pakietu bezpieczeństwa”;
- 16 stycznia 2024 r. przez OISW w Bydgoszczy - Wyposażenie funkcjonariuszy w sygnalizatory alarmowe oraz zachowanie bezpieczeństwa w kontakcie z osadzonymi;
- 8 maja 2024 r. przez OISW w Bydgoszczy - Wyposażenie funkcjonariuszy celem zminimalizowania ryzyka napaści, kontrola dyżurek wychowawców, oddziałowych, psychologów i terapeutów - sygnalizacja alarmowa, strefy w OZ Gd.-Przeróbka;
- 19 czerwca 2024 r. przez CZSW - Zagadnienia związane m.in. z: zapewnieniem bezpieczeństwa funkcjonariuszom i stanu zabezpieczeń techniczno-alarmowych;
- 20-24 maja 2024 r. przez OISW w Bydgoszczy - Prowadzenie oddziaływań penitencjarnych wobec osadzonych "N", w tym kontrola warunków w zakresie codziennego, bezpośredniego kontaktu wychowawcy z osadzonymi.

³⁰ Prowadzone kontrole:

- 26-27 kwietnia 2021 r. przez OISW w Gdańsku - Wdrożenie i funkcjonowanie systemów łączności bezprzewodowej;
- 12-15 września 2022 r. przez CZSW - Zagadnienia ochronne w OZ Gd.-Przeróbka;
- 8 maja 2023 r. przez OISW w Bydgoszczy - Stopień realizacji poleceń zawartych w pismach DG SW BDG.070.40.2022.KS z 26 kwietnia 2022 r. i Zastępcy DG SW BDG.070.40.2.2022.KS z dnia 27 kwietnia 2022 r. w pawilonach: PC 2-5 i PM 5-2;
- 20 czerwca 2023 r. przez CZSW - Działanie instalacji napadowej w wybranych pomieszczeniach psychologów i wychowawców, zabezpieczeń odcinka pasa ochronnego, fragmentu systemu monitoringu, znajomość obsługi konsoli dyspozytorskiej łączności radiowej;
- 20-22 września 2023 r. przez OISW w Bydgoszczy - Ocena funkcjonowania służby ochronnej;

Zewnętrznym Gdańsk-Przeróbka zalecono m.in. konieczność modernizacji i wymiany systemów zabezpieczeń elektronicznych, doposażenia serwerowni w dodatkowe urządzenia sygnalizujące zanik zasilania, wykonania zaległych konserwacji systemów zabezpieczeń elektronicznych – Dyrektor Aresztu potwierdził wykonanie zaleceń, rozważenia zasadności wycofania zgody na posiadanie w niektórych celach przez osadzonych małych nożyczek³¹ o zaokrąglonych końcówkach - Dyrektor Aresztu nie zdecydował o wycofaniu zgody do posiadania nożyczek wskazując, że z dotychczasowych doświadczeń wynikało, iż nożyczki nie były wykorzystane w sposób powodujący powstanie zdarzenia nadzwyczajnego, a w trakcie kontroli cel kładzie się odpowiedni nacisk na ujawnienie wszelkich przedmiotów, których posiadanie nie jest dozwolone lub których użycie może powodować realne zagrożenie dla zdrowia lub życia.

W jednostce na bieżąco oraz w miarę aktualnych możliwości finansowych realizowano zalecenia pokontrolne usuwając wskazane nieprawidłowości, a w przypadku braku środków - składano wnioski o ich przyznanie. Dyrektor Aresztu informował jednostki nadrzędne o sposobie i stanie realizacji zaleceń pokontrolnych.

(akta kontroli str.727-917)

2.3. Wypełnianie zadań w zakresie przestrzegania procedur mających na względzie zapewnienie bezpieczeństwa w jednostce penitencjarnej prze funkcjonariuszy pełniących służbę na określonych stanowiskach.

Na podstawie przeprowadzonych badań na próbie rozkładów czasu służby, książek przebiegu służby oraz innych dokumentów przedłożonych w toku kontroli ustalono, że:

2.3.1. W okresie objętym kontrolą funkcjonariusze pełniący służbę na stanowisku kierownika działu ochrony wykonywali swoje zadania zgodnie z § 43 rozporządzenia w sprawie ochrony, a także § 60 zarządzenia nr 69/23 DGSW m.in. poprzez:

- opracowanie dokumentów wchodzących w skład instrukcji ochronnych,
- sporządzanie rozkładów czasu służby,
- sprawowanie nadzoru nad realizacją ustalonego w AŚG sposobu ochrony.

(akta kontroli str.166-167, 446-578, 719, 667-676)

2.3.2. Funkcjonariusze pełniący służbę na stanowisku dowódcy zmiany wypełniali swoje zadania zgodnie z § 44 - § 47 rozporządzenia w sprawie ochrony, a następnie § 63 zarządzenia nr 2/23 GDSW m.in. poprzez: odnotowywanie w książkach przebiegu służby istotnych zdarzeń zaistniałych podczas jej pełnienia, w tym absencji funkcjonariuszy, incydentów bezpieczeństwa, użycia środków przymusu bezpośredniego, kontroli realizowanych przez funkcjonariuszy pełniących służbę na zmianie oraz inspekcji przeprowadzanych przez przełożonych.

(akta kontroli str. 667-676, 719)

³¹ Posiadanie w celi m.in. małych, biurowych nożyczek o zaokrąglonych końcówkach i małych nożyczek do obcinania paznokci zostało uregulowane w zarządzeniach Dyrektora AŚG nr 36/2023 z dnia 13 kwietnia 2023 r. ze zm. w sprawie porządku wewnętrznego dla osadzonych przebywających w AŚG oraz nr 50/2024 z dnia 14 czerwca 2024 r. w sprawie porządku wewnętrznego dla skazanych przebywających w Oddziale Zewnętrznym w Gdańsku-Przeróbce AŚG.

2.3.3. Zadania wykonywane przez funkcjonariuszy tzw. oddziałowych, doprowadzających i spacerowych, wymienione w przepisach odpowiednio: § 49, § 50 i § 53 rozporządzenia w sprawie ochrony, a następnie określone w § 64, § 68 i § 69 zarządzenia DGSW nr 2/23 i nr 69/23. nie były dokumentowane. Obowiązek ich realizacji wynikał z zapisów instrukcji stanowiskowych, który był weryfikowany przez Kierownika Działu Ochrony i Dowódcę Zmiany w ramach czynności sprawdzających odnotowanych m.in. w raportach z przebiegu służby zmiany.

(akta kontroli str. 667-676, 719, 1087-1107)

2.4. Postępowania wewnętrzne mające na celu ustalenie okoliczności i przyczyn powstania sytuacji niebezpiecznych dla zdrowia i życia funkcjonariuszy, a także sytuacji potencjalnie generujących zagrożenie bezpieczeństwa funkcjonariuszy podczas wykonywania obowiązków służbowych.

2.4.1. W okresie od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2024 r. w AŚG wystąpiły ogółem 94 zdarzenia, w tym 19 potencjalnie generujących zagrożenie bezpieczeństwa funkcjonariuszy :

- 17 dot. ujawnienia przedmiotu lub substancji niedozwolonych (z tego: 12 w 2021 r., trzy w 2022 r. oraz po jednym przypadku w roku 2023 i 2024);
- jeden przypadek napaści osadzonego na funkcjonariusza w roku 2022;
- jeden przypadek usiłowania dokonania ucieczki w roku 2024.

Na podstawie § 6 zarządzenia DGSW nr 1/2018, a następnie § 5 zarządzenia DGSW nr 100/22, zdarzenia były odnotowane w CBDOPW (rozwiązanie zastąpiło wcześniej wykorzystywany system Noe.NET).

W badanym okresie, na terenie jednostki miał miejsce jeden przypadek napaści osadzonego na funkcjonariusza – w dniu 30 września 2022 r., podczas kontroli osobistej w trakcie przyjęcia do Aresztu, w budynku bramy III, osadzony odepchnął oraz kopnął funkcjonariusza. Wobec osadzonego użyto środków przymusu bezpośredniego, w tym technik obeszczadniających. Po zdarzeniu wysłano informację za pomocą dedykowanej bramki SMS oraz sporządzono meldunek w CBDOPW. Zdarzenie zostało udokumentowane w raporcie przebiegu służby zmiany nr II (zmiana dzienna - 30 września 2022 r., od g. 6:00).

(akta kontroli str. 657, 921, 927-938)

2.4.2. W skutek ww. zdarzenia Dyrektor Aresztu decyzją nr 19/2022 z dnia 30 września 2022 r. zarządził przeprowadzanie czynności wyjaśniających okoliczności powstania i jego przebiegu, określając termin ich zakończenia na dzień 21 października 2022 r. Do przeprowadzenia czynności wyjaśniających wyznaczył zespół składający się z trzech funkcjonariuszy Aresztu, którzy złożyli oświadczenia w sprawie braku okoliczności uzasadniających wyłączenie z udziału w czynnościach wyjaśniających.

W dniu 20 października 2022 r. Dyrektor Aresztu zatwierdził i przekazał do Dyrektora Okręgowego SW w Bydgoszczy sprawozdanie z przeprowadzonych czynności wyjaśniających. Sprawozdanie zawierało wszystkie wymagane elementy określone w § 9 ust. 2 zarządzenia nr 1/2018 DGSW; zostało sporządzone w wymaganym terminie. Sprawozdanie przekazano również do sądu penitencjarnego.

W wyniku zastrzeżeń dotyczących składu osobowego zespołu prowadzącego czynności (przewodniczący zespołu brał udział w użyciu środków przymusu bezpośredniego wobec osadzonego), na mocy decyzji nr 23/2022 Dyrektora Okręgowego SW w Bydgoszczy z dnia 28 listopada 2022 r., postępowanie wyjaśniające zostało wznowione. Końcowe sprawozdanie z czynności wyjaśniających okoliczności zdarzenia zostało zatwierdzone przez Dyrektora Aresztu oraz w dniu 5 grudnia 2022 r. przekazane Dyrektorowi Okręgowemu SW w Bydgoszczy.

W ramach czynności wyjaśniających zgromadzono i zabezpieczono dowody umożliwiające wyjaśnienie okoliczności i przebieg zdarzenia, tj. w szczególności: notatki służbowe funkcjonariuszy, zapis z kamery nasobnej, materiał z monitoringu oraz zapisów rozmów z systemów łączności, a także raport potwierdzający zadziałanie systemu alarmowego oraz raport przebiegu służby.

W konsekwencji opisanej napaści, dwóch funkcjonariuszy skierowano do Zakładu Opieki Zdrowotnej Medycyny Pracy SW po zaistnieniu zdarzenia mogącego stanowić źródło silnego stresu. Wobec osadzonego podjęto szereg działań dyscyplinarnych, w szczególności sporządzono wnioski: kierownika działu ochrony - o umieszczeniu osadzonego w celi izolacyjnej (karę wykonano), kierownika działu penitencjarnego - o zakwalifikowanie osadzonego jako stwarzającego poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla zakładu karnego lub aresztu śledczego. Komisja penitencjarna w decyzji z dnia 30 września 2022 r. postanowiła o zakwalifikowaniu osadzonego do kategorii osadzonych stwarzających poważne zagrożenie. W dniu 3 października 2022 r. powiadomiono sąd penitencjarny o zaistniałym zdarzeniu, a w dniu 24 października 2022 r. Dyrektor Aresztu zawiadomił prokuraturę o możliwości popełnienia przez osadzonego przestępstwa, wnosząc o wszczęcie postępowania karnego oraz skierowanie sprawy do sądu.

(akta kontroli str. 626, 918-1043)

2.4.3. Postępowanie wyjaśniające w powyższej sprawie zostało przeprowadzone rzetelnie i było zgodne z przyjętymi w SW uregulowaniami wewnętrznymi. Czynności przeprowadzono z zachowaniem terminów oraz były udokumentowane w przewidziany sposób.

(akta kontroli str. 920-938)

2.4.4. W okresie objętym kontrolą w jednostce nie wystąpiły sytuacje napaści osadzonego skutkujące naruszeniem nietykalności cielesnej funkcjonariusza, których nie zakwalifikowano jako zdarzenie. Dyrektor Aresztu wskazał, że przypadki agresji werbalnej osadzonego wobec funkcjonariusza, na kanwie obowiązujących przepisów, nie kwalifikowało się jako zdarzenie i co do zasady traktowane były i stanowiły przekroczenie rozpatrywane w kierunku zawinionego naruszenia obowiązku poprawnego zachowania się.

(akta kontroli str. 633-635)

2.4.5. W związku ze zdarzeniem na terenie ZK w Rzeszowie do którego doszło w lutym 2022 r., w dniach 3-10 marca 2022 r. przeprowadzono w Areszcie komisyjny przegląd pawilonów mieszkalnych jednostki pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa funkcjonariuszom i pracownikom. W zatwierdzonym przez Dyrektora Aresztu protokole zlecono wykonanie szeregu prac w pomieszczeniach psychologów i wychowawców zmierzających do podniesienia poziomu bezpieczeństwa funkcjonariuszy i pracowników, głównie o charakterze architektonicznym, funkcjonalnym oraz pod kątem zabezpieczeń elektronicznych, jak np.: demontaż kraty do pomieszczeń, demontaż drzwi

wewnętrznych, demontaż zamków wewnętrznych i zasuw, zabezpieczenie i zamocowanie wyposażenia, montaż dodatkowych przycisków alarmowych, montaż wizjerów. Do każdego zadania przydzielono odpowiedzialnego funkcjonariusza oraz określono termin realizacji.

W wyniku napaści osadzonego na funkcjonariusza do którego doszło w dniu 30 września 2022 r. w budynku bramy Aresztu, w sprawozdaniu z dnia 5 grudnia 2022 r. z czynności wyjaśniających wskazano, iż należy podjąć m.in. działania profilaktyczne zapobiegające tego typu zdarzeniom w przyszłości, polegające na: zapoznaniu funkcjonariuszy i pracowników z treścią sprawozdania jako materiałem szkoleniowym, podczas planowanych szkoleń z technik samoobrony, przeprowadzanie scenek sytuacyjnych, aby zwiększyć poziom realizmu szkoleń oraz zwiększyć pewność posiadanych umiejętności wykorzystywanych podczas interwencji.

(akta kontroli str. 440-437, 936)

2.4.6. W okresie objętym kontrolą, w Areszcie nie wszczynano postępowań dyscyplinarnych wobec funkcjonariuszy w związku z ich agresywnym lub niewłaściwym zachowaniem w stosunku do osadzonych, nie przeprowadzano z funkcjonariuszami udokumentowanych rozmów dyscyplinujących w tym zakresie.

(akta kontroli str. 634)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W kontrolowanym okresie, w AŚG prawidłowo wykonywano zadania i realizowano procedury zapewnienia funkcjonariuszom bezpieczeństwa podczas wykonywania obowiązków służbowych. Podejmowano działania prewencyjne w zakresie utrzymania porządku i podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w Areszcie, m.in. poprzez przeprowadzanie kontroli generalnych oraz kontroli doraźnych, w tym wynikających ze zdarzeń godzących w bezpieczeństwo innej jednostki SW i jej funkcjonariuszy. Na bieżąco oraz w miarę możliwości finansowych, usuwano stwierdzone nieprawidłowości i usterki. Zdarzenia nadzwyczajne były rejestrowane w CBDOPW. Rzetelnie prowadzono postępowanie wyjaśniające w sprawie fizycznej napaści osadzonego na funkcjonariusza oraz podejmowano działania o charakterze ochronnym.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Uwagi	Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.
Wnioski	1. Podjęcie działań mających na celu przeprowadzenie w AŚG udokumentowanego rozpoznania w celu ustalenia odpowiedniego sposobu ochrony. 2. Przeprowadzenie analizy zagrożeń oraz ustalenie potrzeb w zakresie wyposażenia jednostki w zabezpieczenia techniczno-ochronne, środki łączności, sygnalizacji i alarmowania oraz ich rozmieszczenia zgodnie z wytycznymi DGSW nr 6/2024..

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń	Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.
-----------------------------	---

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosków	Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.
--	---

Gdańsk, 31 stycznia 2025 r.

Kontrolerzy

Piotr Lewandowski
doradca techniczny

.....
podpis

Krzysztof Langa

Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Gdańsku

Dyrektor

z up.

p.o. WICEDYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

.....
podpis